

cuba si

driemaandelijks tijdschrift van de vrienden van cuba vzw
périodique trimestriel des amis de cuba asbl

Belgie - Belgique
P.B.
1730 Asse
2/3748

» de keuken p13

» oldtimers p9

» de bewoners p14

» de werken
» les travaux

cindy, sonja en monique

guy

dominique en geert

nils en simon

franky en peter

luc

jacques

karel

lus en chris

Een nieuwe lente, een nieuw begin ! Zoals u gemerkt heeft, kreeg ons verenigingsblad een nieuw kleedje aangepast. De ontwerper van dit jonge en ijzersterke ontwerp is Eva Van Malderen en ik wil haar in naam van de ganse vereniging dan ook bedanken voor haar toewijding en haar ideeën. Zoals altijd werd het ontwerp voorgelegd aan een kleine groep mensen binnen de vereniging die ongezouten hun mening mochten geven en zo tot dit uiteindelijke nieuwe ontwerp konden komen. Bedankt Raymond, Silvia, Youri, Stéphane en Mark ! En alsof dit nog niet genoeg was, kreeg de Cuba Sí een nieuwe hoofdredacteur : Raymond Verbinnen. Ik wil van deze gelegenheid dan ook gebruik maken om Raymond Verbinnen te verwelkomen in zijn nieuwe functie en tegelijkertijd Paul Evrard, alias Pablo, van harte te bedanken voor zijn jarenlange inzet, zijn vernieuwing en zijn onlesbare dorst naar de perfecte Cuba Sí die hij samen met Sylvia Vanhoegaerden telkens weer in elkaar stak. Mil gracias ! Deze nieuwe en extra dikke Cuba Sí staat volledig in het teken van "solidariteit", met name een positieve lotsverbondenheid die de leden van onze vereniging aangaan met de inwoners van de "groene kaaiman".

Solidariteit is een heel kernachtig begrip, dat samenhangendheid en verantwoordelijkheid inhoudt. We leven in een mondiale samenleving waar iedereen recht heeft op een menswaardig bestaan. Solidair zijn met de ander opdat hij dit menswaardig bestaan zou bereiken, impliceert dan ook niet zomaar dingen geven die we niet meer nodig hebben maar daarentegen net heel doelgericht te werk gaan. Specifieke noden opzoeken en gerichte bijstand verlenen waar die daadwerkelijk nodig is. We willen immers niet de richting inslaan van de ontwikkelingssamenwerking waarbij het ontwikkelde land diensten aanbiedt die de eigen bedrijven fikse winsten laat opstrijken, neen, waar we naartoe willen is authentieke, internationale solidariteit waarbij de geveer en de ontvanger elkaar ontmoeten, ideeën uitwisselen en samenwerken op basis van gelijkwaardigheid. Op een dergelijke authentieke manier willen we werken aan het verbeteren van een (acute of structurele) noodtoestand.

Dit is dan ook het soort solidariteit dat een twintigtal mensen in februari betuigden aan de inwoners van het bejaardentehuis in La Lisa te Havana. Het bejaardentehuis werd helemaal opgeknapt en de bewoners werden voorzien van bedden, rolstoelen, kledij, een nieuwe keuken en nieuw sanitair. Zowel de voorbereidingen als de reis zelf werden een waar avontuur dat voor iedereen verrijkend was en vooral naar "meer" smaakt. De deelnemers kunnen er immers blijkbaar niet genoeg van krijgen en willen volgend jaar opnieuw gaan verbouwen. Eens de smaak te pakken, is het moeilijk om te stoppen!

En daar zijn nog voorbeelden van. Zo zal het uiterst succesvolle project "Instrumenten voor Cuba" opnieuw van start gaan deze zomer en dit keer ook in Vlaanderen.

Het project van de vrienden van Aalst wordt eveneens uitgebouwd. Zij steunen al jaren een revalidatiecentrum in Holguín en dit keer wordt er uitgebreid, er komt een volledig nieuwe afdeling bij : niet zomaar een turnzaal maar een echt centrum met onder meer een zwembad en met paarden om op die manier alle soorten therapie te kunnen geven. Best een ambitieus project waar we dan ook met man en macht onze schouders onder willen zetten.

Alexandra Dirckx

Nouveau printemps, nouveau début ! Comme vous avez pu le remarquer, notre Cuba Sí affiche un nouveau look. L'architecte de ce jeune et solide projet est Eva Van Malderen et, au nom de toute l'association, je tiens à la remercier pour son dévouement et ses idées. Comme toujours au sein de notre a.s.b.l., des ébauches ont préalablement été soumises à l'examen, aux critiques et finalement à l'approbation d'un petit comité de personnes. Merci à Raymond, Silvia, Youri, Stéphane et Mark : de votre choix résulte cette nouvelle et élégante couverture ! Mais le Cuba Sí a subi d'autres changements. Nous avons tout d'abord un nouveau rédacteur en chef : Raymond Verbinnen. Il va de soi que nous lui souhaitons chaleureusement la bienvenue dans sa nouvelle fonction; mais nous tenons également à remercier de tout cœur Paul Evrard, alias Pablo, pour le dévouement dont il a fait preuve durant toutes ces années, pour son esprit vif et sa soif insatiable de vouloir sans cesse améliorer le Cuba Sí, et ce en collaboration avec Sylvia Vanhoegaerden. Mil gracias !

Ce nouveau Cuba Sí "hors série" est placé entièrement sous le signe de la solidarité, une "solidarité intégrée" que les membres de notre association engagent en concertation avec les habitants du "caïman vert".

La solidarité est une notion très vaste qui implique de la fraternité et de la responsabilité. Nous vivons dans une société mondialisée où chacun a le droit de vivre dans la dignité. Etre solidaire avec l'autre, pour qu'il puisse se construire une existence digne, nécessite de notre part une réponse ciblée plutôt que de vouloir nous débarrasser de tout ce dont nous n'avons plus besoin. Déceler les nécessités spécifiques et accorder de l'assistance là où elle est effectivement indispensable. Nous ne voulons pas suivre la même voie que la coopération en matière de développement où le pays qui aide offre des services provenant de ses propres entreprises qui en profitent pour accroître leurs chiffres d'affaires et bénéfiques. Bien au contraire, nous souhaitons mettre sur pied une solidarité internationale authentique, où les donateurs et les receveurs se rencontrent, échangent des idées et collaborent sur une base d'égalité. Nous voulons pouvoir résoudre un problème de manière vraie et sincère, mais aussi donner un "coup de main" en cas de situation d'urgence. En février dernier, c'est cette forme de solidarité-là qu'une vingtaine de personnes a voulu concrétiser en faveur des habitants d'une maison de retraite dans le quartier de La Lisa, à La Havane. Le home a été entièrement retapé et ses résidents ont reçu de nouveaux lits, des fauteuils roulants, des vêtements, une nouvelle cuisine et de nouveaux sanitaires. Tant les préparatifs que le voyage lui-même ont été une aventure fantastique, enrichissante pour tous, et qui a donné envie d'en faire plus. En effet, les participants sont apparemment prêts à repartir en 2011. Quand on y a goûté, on ne peut pas s'arrêter !

Mais il y a encore d'autres exemples : le projet "Instruments pour Cuba" qui a suscité tant d'émotion positive à Cuba et qui a été une des grandes réussites de 2009, redémarrera bientôt et, cette fois, il connaîtra également un développement en Flandre.

L'action de nos amis d'Alost se verra également amplifiée. Ils soutiennent depuis de nombreuses années un centre de réhabilitation à Holguín. L'institution va prochainement s'agrandir par la construction d'une nouvelle aile. Celle-ci ne comprendra pas seulement une salle de gymnastique mais constituera un véritable centre avec, entre autres, une piscine et une section équestre permettant de dispenser les thérapies les plus variées. Il s'agit là d'un projet très ambitieux que nous tenons absolument à soutenir.

Inhoud – Contenu

4	Hoofdredacteur – Rédacteur en chef
5	Tot stand komen van de brigade
7	Naissance de la brigade
9	Oldtimers
10	Fietsen en Duiken
11	Parcours et impressions
14	Net iets anders !
15	Filosofische bedenkingen
16	Hotel Bruzón bij night
17	Op stap gaan in Havana + cocinero
18	De Belgische Residentie
19	Cuba - Koken

21	Ervaringen van een bediende
23	Remarques philosophiques + Het Paradijs
24	Met de bus naar Santiago
25	Brigadistas – Turistas
27	De Tolk
28	Nabeschouwing – Considération
29	A helping hand
30	Un espace Wallonie
31	Project Aalst
32	Instruments pour Cuba
33	Sponsors
34	Activiteiten uit de regio's

Dag vrienden en vriendinnen van Cuba,

Bonjour Amis et Amies de Cuba,

Op 16 maart 2010 ben ik samen met Marc Wuytack bij Sylvia en Pablo langs geweest. Vanaf 1 april - en dit is geen grap - neem ik de fakkel over van Pablo als hoofdredacteur.

Na een hele middag en een stuk van de avond goed te luisteren en ideeën uit te wisselen, keerden we terug huiswaarts met een koffer vol informatie.

Ik wou me graag even voorstellen : op de foto zit ik naast John Lennon, die het eens door een andere bril bekijkt. Dit is dan ook een link naar mijn hobby, namelijk duiken. Verder in dit nummer kan je er meer over lezen.

Ik ben vader van 2 zonen en een meisje, werk in de Gentse kanaalzone bij Arcelor-Mittal, het vroegere Sidmar. Daar ben ik al 20 jaar vakbondsmilitant, waarvan 9 jaar als afgevaardigde.

Op vraag van een werkcollega ging ik op 22 mei 2003 naar de oprichtingsvergadering van de Vrienden van Cuba, afdeling Gent. Deze vond plaats bij Michel Vanhoorne thuis.

Eerst was ik gewoon lid, maar met de komst van Johnny Goethals werd de regio Gent actiever en nu laden we regelmatig ziekenhuisbedden en ander medisch materiaal in containers richting Cuba. Twee jaar geleden heb ik de stap gezet om secretaris - penningmeester te worden, in navolging van Dirk Picquet.

Samen met de andere bestuursleden verzorg ik in Gent en omstreken het dagelijkse bestuur en schenken we de nodige aandacht aan Cuba.

Zo, nu laat ik jullie genieten van dit speciale nummer van de Cuba Sí, veel leesgenot en tot september !

Le 16 mars dernier, je me suis rendu, avec Marc Wuytack, chez Sylvie et Paul "Pablo" Evrard. A partir du 01/04/2010 - ceci n'est pas un poisson d'avril - je succéderai à Pablo en tant que rédacteur en chef de Cuba Sí. Après une très longue après-midi de discussion et d'échange d'idées, nous sommes rentrés à la maison, des informations plein la tête.

Permettez-moi de me présenter brièvement : sur la photo, je suis assis à côté de John Lennon qui porte de bien étranges lunettes. Celles-ci marquent le lien avec un de mes hobbies : la plongée. Vous en apprendrez plus à ce sujet en lisant les pages qui suivent.

Je suis aussi l'heureux père de trois enfants, deux garçons et une fille, et je travaille dans la zone du canal à Gand, chez Arcelor-Mittal (ex-Sidmar). J'y suis militant syndical depuis déjà 20 ans, dont 9 ans en qualité de délégué syndical.

Le 22 mai 2003, à la demande d'un collègue, je me suis rendu à la réunion de fondation de l'association "Les Amis de Cuba - Région de Gand". La rencontre eut lieu au domicile de Michel Vanhoorne.

Au début, je suis devenu simple membre mais, après l'arrivée de Johnny Goethals, la Région de Gand est devenue de plus en plus active. A l'heure actuelle, nous chargeons régulièrement des conteneurs avec du mobilier hospitalier et du matériel médical à destination de Cuba. Il y a deux ans, j'ai succédé à Dirk Picquet au poste de secrétaire-trésorier.

Avec l'aide des autres membres du bureau, je m'occupe de la gestion quotidienne de la section gantoise et nous nous efforçons de focaliser l'attention sur Cuba.

J'espère que vous prendrez grand plaisir à lire ce numéro spécial de Cuba Sí.

A bientôt, en septembre !

Raymond Verbinnen

HET TOT STAND KOMEN VAN DE BRIGADE

Marc Wuytack

In Gent zijn we reeds jaren bezig met de actie "Ziekenhuisbedden voor Cuba". Onze vorige voorzitter, Johnny Goethals, die destijds werkzaam was in het Universitair Ziekenhuis van Gent, stuurde een eerste lading bedden richting Havana.

Ik nam deze taak drie jaar geleden over en aangezien ik enkele malen per jaar naar Havana ga, deed ik ook de onderhandelingen met het Ministerie van Volksgezondheid (MINSAP).

Bij elk bezoek aan Cuba kreeg ik een rondleiding langs enkele instellingen die bedden en materiaal van onze zendingen hadden gekregen. Dit is van groot belang om onze leden en de donateurs feedback te geven en te motiveren.

Bij zo een bezoek nam men me mee naar een bejaardenhome in La Lisa.

Het home José M. de la Vega was een instelling die op dat ogenblik bij MINSAP prioriteit kreeg. We hadden al materiaal en een aantal bedden aangebracht, maar bij de rondleiding maakte men me duidelijk dat het gebouw zelf, dat van vóór de Revolutie dateerde, dringend diende aangepakt te worden. De keuken was zo goed als onbestaande, voor de 70 bewoners was er geen sanitair met stromend water, het dak lekte op verschillende plaatsen en de toestand van het elektriciteitsnet was ronduit gevaarlijk.

In feite werd er door de directie en de verantwoordelijke van MINSAP gevraagd of we de gehele infrastructuur konden aanpakken. Ik antwoordde dat ik het zou bekijken.

Totaal onervaren in deze materie trachtte ik mij een scenario voor de geest te halen, en te bedenken waar ik de mensen zou vandaan halen die dit samen met mij wilden realiseren.

Terug in België richtte ik een oproep naar onze leden en maakte ik mijn bedoeling bekend bij vrienden en collega's.

Ik kreeg dadelijk veel positieve respons, ook van velen die wel mee wilden, maar over onvoldoende verlof beschikten om dit ook effectief te doen.

De definitieve groep werd wel langzaam groter. Toch bewonderenswaardig aangezien elkeen zijn eigen vlucht en hotel diende te betalen, er geen maaltijden werden voorzien en men bovendien nog 2 weken de handen uit de mouwen moest steken.

Onze "Noche Cubana" werd in het teken van ons project geplaatst en ook daar strikten we nog een bekwame stielman.

Want het is niet voldoende om over 20 personen te beschikken, indien deze, zij het met volle overgave, niets van de uit te voeren werken afweten.

Toen het duidelijk werd dat de slaagkans groter werd ging ik opnieuw naar Havana om de volledige inventarisatie van de werken op te maken en om het voorgestelde hotel te beoordelen. Toen er daarna nog vragen of onduidelijkheden opdoken stuurde ik mails naar MINSAP, maar deze bleven veelal onbeantwoord, ook al ging het soms om banale vragen, zoals bv het type gas. Ter plaatse bleek dan wel dat aan de meeste vragen was voldaan. Blijkbaar dacht men dat de oplossing voldoende was, maar ik bleef wel in het ongewisse of men mijn vraag had ontvangen en behandeld.

Tijdens mijn speurtocht naar informatie was ik via Internet op een verslag van de Bouworde gestoten. Zij hadden bij een bouwproject in Cuba verschillende dagen zonder cement gezeten.

Dat betekende dat wij, om niet hetzelfde mee te maken, ook maar beter voor ons eigen materiaal zouden zorgen. Op zijn minst een serieuze bijkomende opdracht, om dan nog te zwijgen van de meerkost.

Inmiddels liepen de onderhandelingen met MINSAP voor de officiële erkenning van het project, want het was niet zo dat hun vraag om hulp als toestemming diende. Hogere instanties dienden het project te aanvaarden. Toen ons project erkend werd namen we contact met het Instituto Cubano de Amistad con los Pueblos (ICAP), de organisatie die normaal gezien alle Brigades begeleidt. Hun enthousiasme en de bereidheid om ons te helpen was groot.

Alhoewel de kijk op de praktische aanpak niet steeds gelijklopend was. ICAP is gewoon om alles in handen te houden, maar aangezien ik reeds een groep vrijwilligers had en hun wensen kende, wist ik dat deze niet bereid waren om in een kampement te slapen en niet geneigd om alle voorgestelde uitstappen mee te doen. Deze onafhankelijke opstelling zorgde wel voor wat wrevel. Een ander twistpunt was het vervoer ter plaatse. Normaal gezien betalen de deelnemers van een buitenlandse delegatie een som die alle kosten dekt (verblijf/vervoer/maaltijden/uitstappen).

Volgens de bestaande traditie diende onze groep een naam te krijgen. Elke "Brigade" wordt namelijk met een personage verbonden. Freddy Tack hielp ons met Carolus Habré op te diepen, de persoon die het eerste drukwerk in Cuba maakte, bovendien een Gentenaar. Om verstaanbaar te zijn doopten we onze groep tot **"BRIGADE CARLOS HABRÉ"**.

Via de Noord-Zuidwerking van de Stad Gent kregen we de kans om ons project in te dienen voor een eventuele subsidie van 75% van onze kosten. Het dossier werd ingediend en zou ons uiteindelijk een subsidie opleveren van 2.300 euro, goed voor het betalen van de container en de aankoop van materiaal.

Terwijl ons team geleidelijk een vastere vorm kreeg werd de zoektocht naar materiaal ingezet. Tientallen bedrijven werden aangeschreven en bezocht. Een heuse bedeltocht die aan de hand van foto's van het home werd gevisualiseerd. Maar de buit groeide wekelijks aan : toiletputten, verf, bitumen, ramen, houten panelen, meubelen, lavabo's, douches, een boiler,..... enkel voor het elektrisch gedeelte kreeg ik geen respons, tot ik op een dag een antwoord kreeg op een vraag naar zekeringkasten. Karel was geïnteresseerd, niet enkel om deze kasten te schenken, hij wilde ook mee, droomde er zelfs al een tijdje van om dit te doen. Hij maakte de groep compleet : we hadden nu een schilder/plakker, een schrijver, een loodgieter en een elektricien, allemaal gedegen stielmannen waarrond een stevig geheel kon gebouwd worden. Onze eigen kok zou voor de maaltijden zorgen.

Om de groep voor de eerste maal samen te brengen kwam ik op het idee om iedereen uit te nodigen om een dag te metsen, bezetten en betegelen. In het Don Bosco-instituut te Sint-Denijs-Westrem had ik drie praktijkleraren bereid gevonden om ons een dag te begeleiden. Bovendien kregen we via deze weg ook cement, plaaster en snelbouwstenen. We misbruikten hun goedheid om te verkrijgen dat we daar onze container mochten laden. Heel handig omdat ze daar ook over een heftruck beschikken.

Op een koude zaterdag werd alles ingeladen en richting Havana gestuurd, met de hoop dat alles goed terecht zou komen. Zonder dit materiaal zou de Brigade ginds

weinig kunnen uitrichten. De keuken uit Leuven die samen met de "Muziekinstrumenten voor Cuba" werd verscheept, zou al ter plaatse zijn.

AMISTUR, het toerismebureau, dat de praktische reservaties doet voor ICAP, nam contact met me op om de hotelreservaties vast te leggen. Niet iedereen kwam met dezelfde vlucht, laat staan op dezelfde dag aan. Dit leidde wel tot enkele praktische problemen. Alleen al het feit dat ze wensten dat we elke dag, nadat er iemand in het hotel was gearriveerd, op het bureau dienden af te rekenen, leek me nogal absurd. Dit zou me vier dagen van het werk houden. Voor "Amistur" toch niet een echt vriendschappelijke regeling. Ook het door mij ingediend programma, van een namiddag met en een namiddag zonder uitstap, dat eerst zonder problemen werd aanvaard, werd uiteindelijk niet gerealiseerd.

Het grootste probleem bleek echter het vervoer ter plaatse. Aangezien dat dit het enige was dat niet vanuit België kon worden georganiseerd, had ik voorgesteld dat ICAP/AMISTUR dit zou regelen en gevraagd, aangezien de deelnemers betaalden voor hun vlucht, hotel en maaltijden, dat Cuba dit op zich zou nemen. Daarop werd steeds geantwoord dat dit niet mogelijk was, omdat wij buiten de normale planning vielen, maar men kon me ook geen bedrag opgeven dat we dan eventueel zelf voor het transport zouden moeten betalen en omdat ik niet voor een financiële verrassing wilde staan weigerde ik toe te geven.

Dit leidde bijna tot de mislukking van het gehele project, want zonder transport van het hotel naar de werkplaats waren we niets. Of de Cubaanse overheid het zo hard heeft gespeeld door ons de eerste dag zonder transport te zetten zullen we nooit weten, maar toen er op de tweede dag slechts één bus opdaagde, nadat we opnieuw meer dan een uur vruchteloos stonden te wachten, meldden dat we in Oud Havana zouden gaan wandelen.

Die tweede dag was men uiteindelijk zo positief verrast toen ze zagen tot wat we in staat waren, dat er over het transport geen enkele discussie meer is geweest, elke dag stond de bus tijdig voor het hotel.

Een grote opluchting was ook toen we vaststelden dat alle materiaal, de keuken inclusief, aanwezig was. Het waardevolste materiaal stond achter slot in het bureau van de directrice en werd na elke werkdag opnieuw veilig weggeborgen.

NAISSANCE DE LA BRIGADE

Marc Wuytack

A Gand, notre action "Des lits d'hôpitaux pour Cuba" date déjà de plusieurs années. Notre président précédent, Johnny Goethals, qui travaillait à l'hôpital Universitaire de Gand, a expédié le premier chargement de lits vers La Havane.

J'ai repris cette tâche il y a trois ans et, étant donné que je me rends plusieurs fois par an à La Havane, j'assurais également les négociations avec le Ministère de la Santé Publique (MINSAP).

Lors de chaque séjour à Cuba, on m'accordait une visite guidée des institutions qui avaient bénéficié de nos envois de lits et de matériel. Afin de continuer à motiver nos membres et nos donateurs, il est en effet essentiel de les tenir au courant du suivi de nos actions.

C'est précisément lors d'une de ces visites, qu'on m'amena dans un home pour personnes âgées dans le quartier de La Lisa.

Le home José Manuel de la Vega était une institution que MINSAP jugeait alors prioritaire. Nous y avions déjà amené du matériel et des lits mais, lors de la visite guidée, on me fit clairement comprendre que le bâtiment-même, qui datait d'avant la Révolution, avait besoin d'une rénovation urgente. La cuisine était quasi inexistante, il n'y avait pas de sanitaires avec eau courante pour les 70 résidents, la toiture fuyait, et l'installation électrique était franchement dangereuse. En réalité, la direction et le responsable de MINSAP nous demandaient si nous pouvions prendre en main toute l'infrastructure. J'ai répondu que "je verrais".

Manquant totalement d'expérience en cette matière, j'ai toutefois tenté de dresser un scénario, me demandant comment j'allais pouvoir réunir des personnes disposées à m'aider dans cette entreprise.

Dès mon retour en Belgique, j'ai lancé un appel à nos membres et j'ai informé des amis et collègues de mon projet. J'ai immédiatement reçu plusieurs réactions positives – également de plusieurs personnes qui auraient aimé accompagner mais qui ne disposaient malheureusement pas de congés suffisants.

Néanmoins, le groupe définitif allait s'accroître peu à peu. Ceci était tout à fait admirable vu que chacun devrait payer son propre ticket d'avion et son hôtel, qu'aucun repas ne serait prévu et qu'en plus il faudrait retrouver les manches durant deux semaines.

Notre "Noche Cubana" eut lieu sous le signe du projet et, là aussi, nous avons pu recruter un homme de métier compétent.

Car il ne suffit pas de disposer de vingt personnes, même fort dévouées, si elles ne connaissent rien aux travaux demandés.

Lorsqu'il devint clair que nous avions des chances de réussir, je me suis à nouveau rendu à La Havane pour y faire un inventaire complet des travaux à réaliser et pour donner mon avis sur l'hôtel qui nous avait été proposé. Par la suite, à chaque fois que d'autres questions se posaient, j'adressais à MINSAP

des courriels qui, la plupart du temps, sont restés sans réponse, même lorsqu'il s'agissait de demandes banales telles par exemple le type de gaz utilisé ou la mise à disposition d'un échafaudage. Sur place, nous avons cependant pu constater qu'on avait satisfait à la plupart de mes requêtes. Sans doute avait-on pensé que seule la solution suffisait, mais personnellement j'étais resté dans l'expectative ne sachant pas si mes demandes avaient effectivement été reçues et traitées.

D'autre part, au cours de ma quête d'informations via Internet, je m'étais heurté à un rapport de l'Ordre de la Construction. Lors d'un projet de construction à Cuba, ils s'étaient retrouvés sans ciment durant plusieurs jours. Ceci signifiait que, si nous ne voulions pas nous retrouver dans la même situation, nous avions intérêt à prévoir nos propres matériaux. Une sérieuse charge complémentaire, sans parler du supplément de coût que cela allait entraîner.

Entre-temps, les négociations avec MINSAP pour la reconnaissance officielle du projet se poursuivaient, car une demande d'aide de leur part ne signifiait pas nécessairement une autorisation. Des instances supérieures devaient accorder leur permis.

Lorsque notre projet fut accepté, nous avons pris contact avec l'Instituto Cubano de Amistad con los Pueblos (ICAP), l'organisation qui accompagne habituellement toutes les Brigades. Leur enthousiasme et leur disposition à nous venir en aide étaient grands, quoique nos points de vue concernant les aspects pratiques soient quelque peu divergents. ICAP a en effet l'habitude de garder le contrôle général de la coordination. Mais, étant donné que je disposais déjà d'un groupe de bénévoles dont je connaissais les attentes, je savais que les membres de mon équipe n'étaient pas disposés à dormir dans un campement et qu'ils n'avaient aucune envie de participer à toutes les excursions proposées. Cette attitude indépendante allait évidemment entraîner quelques heurts. Un autre point de friction était le transport sur place.

Normalement, les participants d'une délégation étrangère paient une somme qui couvre tous les frais (séjour, transport, repas, excursions).

Suivant la tradition existante, notre groupe devait aussi avoir un nom. Chaque "Brigade" se voit liée à un personnage. Freddy Tack nous a aidés à le dénicher : Carolus Habré, qui réalisa le premier travail d'imprimerie à Cuba, et qui par-dessus le marché était un Gantois. Pour rester clair, nous avons donc baptisé notre groupe "**Brigade Carlos Habré**".

Via les Relations Nord-Sud de la ville de Gand, nous avons obtenu que notre projet puisse entrer en ligne de compte pour l'octroi d'un subside équivalent à 75 % de nos frais. Le dossier fut déposé et nous avons finalement reçu un subside de 2300 euros, somme qui couvrirait le coût du conteneur et l'achat du matériel.

Pendant que peu à peu l'équipe prenait forme, la recherche de matériel commençait. Des dizaines d'entreprises furent sollicitées et visitées. Une véritable tournée de quête, photos du home à l'appui.

De semaine en semaine, le butin grandissait : cuvettes de WC, peinture, bitumes, fenêtres, panneaux de bois, meubles, lavabos, douches, un boiler... mais je n'obtenais aucune réaction en ce qui concerne le matériel électrique, jusqu'à ce qu'enfin un jour je reçoive une réponse à une demande de coffrets électriques. Karel était disposé non seulement à offrir ces coffrets, il voulait aussi nous accompagner, il en rêvait même depuis un certain temps. Il

complétait ainsi l'équipe : nous disposions à présent d'un peintre/plafonneur, d'un menuisier, d'un plombier et d'un électricien, tous des hommes de métier accomplis qui encadreraient solidement notre groupe. Notre propre chef-coq assurerait les repas de midi.

Afin de réunir le groupe une première fois, j'eus l'idée d'inviter tout le monde pour une journée de maçonnerie - plafonnage - carrelage. Trois professeurs de travaux pratiques de l'Institut Don Bosco de Saint-Denis-Westrem étaient prêts à nous accompagner durant une telle journée de formation accélérée. Par cette même voie, nous avons aussi reçu d'un entrepreneur du ciment, du plâtre et des briques de construction rapide. Nous avons même obtenu l'autorisation de charger notre conteneur sur leur terrain, l'idéal puisqu'ils disposaient également d'un chariot de levage.

Le chargement eut lieu durant une froide journée de samedi et le conteneur fut expédié par bateau avec l'espoir que le matériel arriverait sans encombre et en bon état à La Havane. La cuisine de Louvain qui avait

été envoyée en même temps que "Les instruments de musique pour Cuba" étaient déjà sur place.

AMISTUR, le bureau de tourisme qui traite les réservations pour ICAP, m'a alors contacté pour faire les réservations d'hôtel. Tous ne prendraient pas le même vol et n'arriveraient pas nécessairement le même jour. Ceci aurait quelques problèmes pratiques pour conséquence. Je considérais comme absurde l'obligation de devoir me rendre au bureau d'Amistur pour régler la note d'hôtel lors de chaque arrivée. Cela me tiendrait à l'écart du travail durant près de quatre jours. C'était là une procédure bien peu amicale de la part d'"Amistur". D'autre part, le programme que j'avais proposé - une après-midi avec et une après-midi sans excursion - qui avait d'abord été approuvé sans discussion, n'a finalement pas été mené à bien.

Le plus gros problème s'avéra finalement être le transport sur place. Etant donné qu'il s'agissait de la seule chose qui ne pouvait se régler depuis la Belgique, j'avais proposé qu'ICAP/AMISTUR en assurent l'organisation et j'avais demandé que Cuba prenne le coût du transport interne à sa charge, d'autant plus que les participants assumaient eux-mêmes leurs frais de vol, d'hôtel et de repas. A chaque fois, on me répondit qu'un tel arrangement était impossible car nous tombions en dehors du planning normal; ils ne pouvaient pas non plus me fixer le montant que nous aurions éventuellement à payer pour le transport. Comme je ne souhaitais pas me retrouver devant une mauvaise surprise sur le plan financier, j'ai refusé de leur céder.

Ceci a d'ailleurs failli entraîner l'échec complet du projet car sans transport de l'hôtel vers notre lieu de travail, nous n'étions rien. Nous ne saurons jamais si les autorités cubaines ont fait exprès de nous laisser sans transport le premier jour. Mais, lorsque le deuxième jour, nous avons déclaré, après une heure d'attente vaine, que nous partirions nous promener à La Habana Vieja, le bus est apparu dans la demi-heure suivante.

D'autre part, au second jour, ils furent à ce point surpris de voir ce dont nous étions capables qu'il n'y eut plus aucune discussion concernant le transport : chaque jour, le bus arrivait à l'heure devant l'hôtel.

A notre grand soulagement, nous avons également pu constater que tout le matériel, y compris la cuisine, se trouvait bien sur place. Le matériel le plus précieux avait même été mis sous clé, dans le bureau de la directrice et il y serait soigneusement rangé après chaque journée de travail.

(Trad. M. Dits)

Back to the Fifties, of de Cubaan en zijn oldtimers

Marc Wuytack

Ik had via een contact bij Cubataxi een uitstap geregeld om een herstelplaats van oldtimers, die het straatbeeld in Cuba zo uniek maken, te bezoeken.

Op het afgesproken uur reden enkele prachtige Chevrolets en Oldsmobiles voor aan ons hotel en onze groep werd verdeeld over vijf beauty's uit de jaren vijftig.

Allemaal mooi gerestaureerde exemplaren met professionele chauffeurs die in feite eigendom zijn van Grancar, een gespecialiseerde afdeling van het taxibedrijf dat ook veel wagens levert bij de huwelijken in Havana.

Eerst werden we getraceerd op een rondrit door oud Havana, langs het Capitolio en dan via de Prado de onvermijdelijke Malecón op. Een rit die je als toerist in Havana toch niet mag gemist hebben. Zelfs al ben je geen voorstander van het blijvend gebruik van de oude Amerikanen, het is en blijft een typische ervaring.

Als we via Paseo opnieuw omhoog klommen bereikten we de bewuste herstelplaats.

Ik had me een echte werkplaats voorgesteld, een hangar waar gelast, geslepen en geverfd werd. Maar niets was minder waar. Het bleek een open plek, met twee werkbruggen en wat afdaken waaronder verroeste wagens stonden gestald. Van activiteit was er niet veel waar te nemen, tenzij je de conversatie van de vijf aanwezige werklieden als activiteit bestempelde.

Er werd iemand bereid gevonden om ons een kleine rondleiding te geven. Drie oldtimers stonden op herstel te wachten en dan was er ook nog een uitgebrande Mercedes die men wilde recupereren.

Onder een ander afdak stonden een achttal oude Russische limousines, dit was, vóór de val van het ijzeren gordijn, de vloot waarmee Fidel Castro zich verplaatste bij staatsbezoeken, maar zoals de wagens er bij stonden was het duidelijk vergane glorie.

Fascinerend was wel te zien hoe men een Mitsubishi motor had ingebouwd in een oude Ford. Het is ongelooflijk hoe creatief en vindingrijk de Cubanen zijn om deze wagens op de baan te houden. Maar deze diesels zijn uiteraard een stuk zuiniger dan de originele, benzineverslindende motoren.

Enkele foto's later waren we al rond en mochten we de terugtocht naar ons hotel te voet doen, want de uitstap was tot aan de herstelplaats en de terugweg was niet inbegrepen. Tijdens de wandeling tikten we nog een noodzakelijke koppeling voor de waterleiding in het home op de kop, zodat het al bij al toch nog een heel nuttige trip werd.

In een ver verleden heb ik nog getracht om een themapark rond de oldtimers in Cuba op te starten, omdat ik vind dat dit typische beeld zolang als mogelijk dient behouden te blijven. In bijna elke presentatie over Cuba krijgen deze carrossaurios een dominante plaats, zodat ze in feite tot het patrimonium van het land behoren.

Mijn initiatief werd wel enthousiast onthaald en met het Minsiterie van Toerisme werden enkele mogelijke locaties bezocht, maar aangezien ik geen 100% financiering kon garanderen werd het nooit gerealiseerd.

<http://www.parkcuba.tk>

Moenske al fietsend door Havana

Een venster op de Cubaanse wereld, fietsend door Havana, algemene beschrijving en beoordeling van het project

Op een zaterdag in december werd onze container geladen met allerlei bouwmaterialen voor ons project in Cuba.

Ik had de afspraak met de medebeladers dat indien er nog een plaatsje vrij was in de container mijn fiets mee mocht richting Havana.

Na het laden en bij het sluiten van de containerdeuren zag ik dat mijn fiets er nog net bij kon, oef !

De volgende afspraak met mijn bicycle was dus in februari, in een buitenwijk van Havana, "La Lisa", waar het home gevestigd was.

Op 9 februari was het zover, onze groep stapte in het vliegtuig met bestemming Havana.

Bij aankomst en bij aanvang van ons renovatieproject kregen wij eerst een rondleiding door het home, mijn fiets was met het andere materiaal goed en wel aangekomen en stond veilig opgeborgen in het bureau van de directrice.

Dus na onze dagdagelijkse taak in het home ben ik dikwijls alleen met de fiets op pad geweest.

Het was de bedoeling om op die manier het leven van de Cubaan in Havana beter te leren kennen en ook om even afstand te kunnen nemen van onze renovatieopdracht.

Mijn traject was meestal via de Malecón, de brede boulevard die de zee en Havana scheidt, naar "Habana Vieja".

Al fietsend van Oud Havana, via verschillende binnenwegen, naar Centrum Havana, verkende ik de levendige hoofdstad van Cuba.

De verkenning was niet altijd zo eenvoudig want ik had in feite één oog te kort. Ik bedoel hiermee dat ik met één oog de vele oude gebouwen en monumenten wilde aanschouwen, het andere oog voor de observatie van de mooie plaatselijke bevolking, en het derde oog was nodig om de vele putten in het wegdek te ontwijken.

Ik ben slechts éénmaal plat op de buik gegaan (met de fiets bedoel ik).

Op de Malecón, waar het natte sop van de Caribische zee over de muur is geslagen, verandert het wegdek in een laag groene zeep, dus de schuiver was onvermijdelijk, met enkele schaafwonden en een gekneusde rib ben ik er nog goed vanaf gekomen.

Ondanks de val blijf ik erbij dat fietsen een goede manier is om de bruisende hoofdstad te aanschouwen.

Wat mijn beoordeling van het project betreft.

Ik hoop dat met de 2 nieuwe vensters die in het home geplaatst zijn en met de vele andere werken er letterlijk en figuurlijk meer zonlicht in het home mag schijnen.

Achteraf gezien hebben wij op die 10 gewerkte dagen een heel mooi resultaat neergezet.

Bij aanvang van de reis was het een stap in het onbekende maar ik ben blij dat we de stap gezet hebben.

Misschien zien we elkaar terug bij een volgend project, wie weet ?

PS: ik hoop dat mijn fiets die ik in Cuba achterliet nog vele kilometers mag bollen, zo ben ik ook nog een klein beetje aanwezig in het prachtige Havana.

Luc Moens

Duiken in Cuba

Aangezien de reis naar Cuba al in september 2009 vast lag, was ik dan ook beginnen kijken om tijdens de laatste week van mijn verblijf te duiken.

Ik had al gedoken in Varadero (2000) en de Varkensbaai (2007), een andere duikplaats zoeken was mijn eerste opdracht. Met wat opzoekingswerk kwam ik terecht bij het westelijk gelegen Maria La Gorda. Toen ik via internet informatie vroeg, leek het voor die periode volgeboekt, tot ik plots, begin februari, een mail kreeg met het bericht dat er toch plaats zou kunnen zijn, maar de definitieve bevestiging kwam er nooit.

Op 9 februari landden we in Cuba en daags nadien wierpen we ons op het renovatieproject. Na de eerste week werken, gingen we op zondag met enkele deelnemers naar de Playas del Este. In de wijk "Tarara" was er een duikcentrum op een goede 25 kilometer van ons hotel in Havana.

Tijdens de tweede week kreeg ik een folder in handen waarop nog twee duikcentra vermeld werden, aan de andere kant van Havana.

De tweede zondag ging ik met enkele groepsleden die kant op.

In "Marina Hemingway" waren er inderdaad twee duikcentra, één gelegen binnen het domein van hotel Havana Club, maar hier diende je 10 CUC ingang te betalen, in het weekend zelfs 15, dat geld mocht je dan wel spenderen aan drank en eten, maar mijn interesse ging enkel naar het duiken.

Dus op naar het volgende, gelegen in een open resort. Dit werd het uiteindelijk, na mijn twee weken zou ik mij hier kunnen ontspannen en uitleven.

Het weer was wel niet zo schitterend, veel regen en redelijk wat wind, maar duiken ging.

De club was gehuisvest in een klein gebouwtje dat bijna niet opvalt. We waren met 4 duikers, een Braziliaans koppel, een Mexicaan en ik. Veel uitleg werd er niet gegeven en het duikbrevet werd nauwelijks gecontroleerd. Uw reis pas wel bij hebben, want zowel bij het buiten- als binnenvaren wordt deze gecontroleerd door soldaten tijdens een verplichte stop aan de steiger van de legerpost.

Maar éénmaal je de haven uitvaart vergeet je dat allemaal. Eindelijk onder water. Mijn eerste duik was gewoon zalig, ook al was het water wat troebel door de regen van de laatste dagen.

Veel lobsters en kleine visjes, ook stingrays, jammer dat het koraal zo weinig kleurrijk is.

Het onder water tot rust komen en al die mooie dieren te mogen aanschouwen, het geeft me telkens weer een gevoel van voldoening.

Raymond Verbinnen

Parcours et impressions d'une brigadiste à La Havane Histoire d'amour belgo-cubaine

Monique Dits, Leuven

Je ne sais plus à quel moment précis Marc Wuytack a parlé de ce projet de rénovation d'une maison de repos à La Havane. Sans doute lors du chargement des conteneurs à Leuven. J'ai immédiatement commencé à gamberger : les photos qu'il avait prises sur place étaient impressionnantes mais le challenge me séduisait. Et puis il y avait en toile de fond La Havane, cette ville que je m'étais juré de revoir un jour. Je n'avais fait qu'y passer en octobre 2007 et je mourais d'envie de mieux la connaître. Le soir même, j'ai envoyé un courriel à Marc : "Mag ik mee?" (Puis-je accompagner?). La réponse ne se fit pas attendre. Tous les bénévoles étaient les bienvenus. Mais attention ! Il ne s'agissait pas de se la couler douce. Il y avait du pain sur la planche et nous n'aurions que deux semaines pour accomplir le travail prévu. Tout s'est fait très vite. J'ai abandonné mon projet de vacances en Patagonie en janvier et j'ai réservé mon ticket d'avion sans tarder.

Mes seules craintes étaient : qui accompagnera ? Je ne connaîtrai personne en dehors de Marc, Raymond, Jacques, Luc, Guy, que j'avais côtoyés lors de nos opérations "containers". Mais l'idée même qu'après les deux semaines de travail à La Lisa, je passerais huit jours dans La Habana Vieja, dans un "très bel" hôtel, me remplissait d'aise. Marc et Raymond eurent vite fait de distribuer les tâches. Moi, j'avais prévu : je peux frotter, balayer, gratter, poncer, peindre mais je ne comptais pas suivre, comme certains, une formation spécialisée en maçonnerie, carrelage, etc. Sur la liste des participants je me suis donc retrouvée avec Mireille dans l'équipe des peintres. Mireille que j'avais rencontrée quelques semaines auparavant à Bruxelles, à la réunion du conseil d'administration des Amis de Cuba.

Le voyage en avion de Bruxelles à Varadero fut très agité grâce à l'ambiance "hot" assurée par quelques Cubain(e)s qui retournaient en vacances au pays. De l'aéroport de Varadero à l'Hôtel Bruzón, le temps fut long. Nous sommes arrivés dans la nuit tombante, déposés par le bus Viazul à une centaine de mètres de l'hôtel, traînant nos bagages derrière nous, traversant une avenue en courant pour éviter les automobilistes sans pitié à l'égard des pauvres piétons. L'hôtel Bruzón allait devenir "notre maison" pendant deux semaines.

Le lendemain matin, le bus qui devait nous conduire à La Lisa à 8.30 h, n'est jamais arrivé et une première moitié du groupe a fini par partir en reconnaissance en minibus-taxi. J'en faisais partie. Le choc fut d'importance. Au vu de ces lieux d'une vétusté, d'un délabrement inimaginables, nous avons immédiatement réalisé l'ampleur de la tâche qui nous attendait. Et puis, il y avait les pensionnaires, ces vieillards apparemment indifférents mais qui nous observaient d'un regard méfiant ou dubitatif.

Le 11 février, nous étions prêts à y mettre un premier (grand) coup. Le matériel expédié de Belgique avait été soigneusement mis sous clé. Après un rapide

inventaire, tout semblait y être. Tout était étalé et Jacques s'organisait rapidement dans sa fonction de magasinier. Les équipes étaient formées et chacun se dirigeait vers son lieu de travail. Il y avait les terrassiers, les plombiers, la très courageuse équipe des sanitaires, l'électricien, Guy "l'homme du gaz", les cuisiniers... Je faisais équipe avec Mireille et Christine, notre brigadiste lyonnaise. Mais c'était sans compter sur Raymond qui m'a alors demandé de laisser là mon pinceau et mon couteau et de le suivre dans la future "nouvelle cuisine"

où il fallait faire place nette. Balayer les gravats et dégager le tas de sable déversé dans un coin. C'est ainsi que se passa ma première matinée de travail, pendant que Mireille et Christine s'acharnaient à gratter et préparer les murs du réfectoire avec l'aide de quelques membres du personnel de cuisine qu'elles avaient réussi à motiver. Déjà, à la fin de la première journée de travail, les pensionnaires et le personnel du home commençaient à regarder d'un autre œil ces Belges fous qui s'agitaient comme des malades et qui, tout compte fait, n'avaient pas l'air d'être venus en touristes.

Le lendemain, vendredi, j'eus enfin le droit de commencer à peindre. Peter, notre "Jefe Pintura", nous a donné les instructions nécessaires et le mur de fond du réfectoire fut rapidement recouvert d'une belle couche de couleur primaire. Après la pause-déjeuner, nous pouvions déjà "attaquer" le patio.

Le samedi, le réfectoire est devenu provisoirement l'affaire des plombiers et des terrassiers. Le patio était le domaine d'une équipe de peinture élargie.

Ce matin-là, Juan, notre sympathique chef-coq avait

déclaré forfait mais son assistante, Manuella, a néanmoins réussi à nous concocter des pâtes accompagnées d'une délicieuse sauce tomate aux herbes fraîches, un repas qui fit l'unanimité de tous.

Le dimanche, jour du Seigneur ! Personne ne travaillait. Des petits groupes s'étaient formés. Je suis partie avec quelques-uns aux Playas del Este. Notre but : trouver un club de plongée pour Raymond et une "casa particular" où lui, Sonja et Peter pourraient loger durant leur 3ème semaine. Ce fut surtout l'occasion de découvrir les plages situées à l'est de La Havane.

Le lundi matin, nous devons nous rendre à l'évidence : Manuella qui s'était déjà sentie mal dimanche en fin d'après-midi, était clouée au lit. Je fus alors désignée comme remplaçante de la remplaçante du chef. Je n'avais aucune idée de la façon dont j'allais me sortir de ce pétrin. Il fallait faire les courses pour s'approvisionner,

je ne parle pas espagnol (je sais, c'est nul !), je ne connaissais pas les lieux. Je fus généreusement autorisée à ne préparer que des sandwiches. Marta, notre guide cubaine était absente également. Flanquée de Tamila, la voisine-lavandière du Bruzón et de Manolito, le DJ du Shangri-La, j'ai pris la direction du centre de La Lisa à la recherche de "pan suave", des sandwiches mous, que j'espérais pouvoir garnir de fromage ou de jambon et de crudités. Nous en avons fait des kilomètres ! Dans une première boulangerie, on refusa de nous servir : l'échoppe était réservée aux personnes munies du carnet de rationnement ("la libreta" qui garantit à toute la population une alimentation adéquate à des prix subventionnés). Plus loin, nous avons fait la queue devant des portes closes pour nous entendre dire, 10 minutes plus tard, que le magasin resterait fermé aujourd'hui. Nous avons fini par trouver du pain, en sachets de six, payable en pesos convertibles. Il me fallait aussi tout le reste : des tomates, des oignons, des concombres, de la mayonnaise et du... jambon ou du fromage. "Jamón y queso !" Ô illusion ! D'échoppes en étals, et après de nombreuses files d'attente, nous avons trouvé les légumes (pas de laitue) et deux précieuses pots de mayonnaise... mais toujours pas de viande. Nous nous sommes alors arrêtés à ce que nous appellerions chez nous un "fritkot" où, en désespoir de cause, j'ai raflé tout le stock de boulettes et de filets de poulets panés. Dès notre retour au home, Manolito pouvait se remettre à sa peinture et Tamila et moi, pouvions commencer la préparation des sandwiches.

Cette première expérience ou "faire mes courses à Cuba comme une Cubaine" m'a laissée pantoise. Trouver partout des étals presque vides, faire la queue pendant des heures pour tout et n'importe quoi... Ne pas s'énerver surtout... ! Je n'ose imaginer l'émeute que provoquerait chez nous une telle situation !

Mais pendant ce temps-là, les travaux avançaient de manière spectaculaire. Le déjeuner servi, j'ai fait le tour des chantiers pour me rendre compte à quel point les choses avaient évolué depuis samedi. C'était remarquable !

Ce lundi après-midi notre récompense pour le travail accompli serait un tour de ville en oldtimer suivi d'une visite de l'Atelier Granca où d'ingénieurs mécaniciens et carrossiers cubains "restaurent" les vieilles voitures (et pas seulement les américaines des années '50 !).

Le lendemain, après une intense matinée de travail, notre brigade a été (très bien) reçue à la Résidence de l'Ambassadeur de Belgique à Miramar. L'ambiance conviviale et la beauté du cadre ont fait grande impression. Monsieur Koenraad Adam et Madame furent des hôtes intéressés et charmants. Pendant quelques heures, la bière belge a remplacé la Bucanero cubaine..

Dans les jours qui suivirent et après le retour, mercredi, de Manuella, la partie la plus intéressante de la journée devint pour moi le moment des achats. Nous avons découvert, à deux pas du home, un petit étal de boucher où l'œil attentif et expert de Manuella avait repéré du très beau porc, bien frais. Les côtelettes seraient savoureuses, préparées dans la grande poêle à paella. Nous avons choisi trois solides gaillards pour (discrètement) goûter la viande : Karel (le vieux), Karel (le jeune) et Domien. Le test fut concluant et le lendemain, nous allions préparer des côtes de porc pour tous. Heureusement, ce jour-là encore, le boucher avait une superbe pièce de porc qu'il nous a débitée en côtelettes. Cuites à la poêle et bien assaisonnées, accompagnées de salade (laitue, tomates, oignons du potager voisin), du "pan suave" et avec comme dessert une bonne macédoine de fruits frais au jus de mangue... un délice !

Le petit marché situé à 200 m du home allait dès lors recevoir notre visite journalière. Nous avons même fini par y trouver des œufs ! Christine, notre Brigadiste française, qui logeait dans un petit studio chez l'habitant, nous avait raconté que les œufs étaient introuvables à La Havane depuis une semaine ! Nous achetions aussi, en grandes quantités et le plus discrètement possible, des produits qu'on pouvait, selon les normes cubaines, qualifier de "luxe", tels de la mayonnaise, de la sauce cocktail, des boîtes de thon, payables en pesos convertibles.

Pendant ce temps là, nos amis travaillaient ferme, sous l'œil admiratif du personnel et des résidents.

Le dernier samedi à La Lisa, quelques-uns sont partis en excursion à Trinidad : Luc a pris la place de Jacques au "magasin", j'ai essayé d'assurer le repas de midi sans Manuella mais avec l'aide de Marta et d'Ismel. Sandwiches, salade de thon - œufs durs - crudités. On fait ce qu'on peut !

Le lundi 22 février, plus besoin de cuisiner. Le personnel du home assurerait le repas de midi et organiserait une petite fête d'adieu en notre honneur. Il pleuvait à torrents depuis la nuit et nous avons tenté de réparer les dernières fenêtres du grand dortoir. On mettait la dernière main à la nouvelle cuisine, Guy expliquait le fonctionnement du matériel à l'équipe du personnel.

Il régnait une ambiance étrange. Au fil des jours, le lien d'amitié et de complicité avec les pensionnaires et le personnel était devenu très étroit. J'ai fait le tour de notre chantier avec beaucoup de nostalgie. Quel changement ! Certes, il resterait des choses à faire mais nous avons mis tout notre cœur à accomplir les tâches que nous nous étions fixées. Nous pouvions être fiers de notre mission et du travail accompli.

La "fiesta" organisée par le home fut à la fois simple et grandiose.

Les cuisiniers du home nous avaient gâtés. Echange de discours et de remerciements et enfin, place à la musique.

Les danseurs de salsa purent s'en donner à cœur joie avec le personnel et même les résidents. Personne ne se décidait à partir. Je n'oublierai sans doute jamais ce pensionnaire qui, me remerciant les larmes aux yeux, me prit la main en disant que nous allions leur manquer la semaine prochaine. Le départ fut émouvant. Nous quittions cet endroit où chacun avait donné le meilleur de lui-même pendant deux semaines.

Le mardi 23 février signifiait la fin du voyage pour beaucoup d'entre nous. Pour moi et pour d'autres, une semaine de "vraies vacances" commençait. J'ai quitté l'hôtel Bruzón pour m'installer au très sélect Sevilla. Chambre luxueuse, fenêtres donnant sur le Prado, buffets de déjeuner tellement abondants que j'en éprouvais de la honte. Ceci était le Cuba des touristes, un tout autre monde. J'ai compris que l'ambiance chaleureuse de l'Hotel Bruzón me manquerait. Là aussi, nous nous étions attachés au personnel, au voisinage. Sonja, Peter et Raymond avaient fini par y rester jusqu'à la fin de leur séjour, et je pense qu'ils ne l'ont pas regretté... !

Durant sept jours, j'ai pu sillonner La Havane à mon rythme, visiter musées et quartiers célèbres. Heureusement, j'ai pu partager certains de ces moments avec Christine et son ami Norbert, avec Marta notre "guide" cubaine, avec Jacques et Manuella qui logeaient au Plaza, avec Ileana que j'avais rencontrée par hasard au Castillo de la Chorrera, à l'ouest du Malecón. Je n'ai pas pu tout visiter et il me faudra donc y retourner un jour.

Après une semaine bien remplie pour tous ceux qui étaient restés, le voyage quelque peu chaotique du retour (6 heures de retard pour problèmes techniques lors du transit à Cancún) a ressoudé le groupe de manière opportune et inattendue. C'était la fin du voyage mais chacun parlait déjà du prochain. Car il y aura un autre projet et certains ont déjà des idées... pour mars 2011!

Net iets anders... !

Gewoonlijk reizen we jaarlijks rond dezelfde periode naar de zon ! Na een heel jaar ten dienste te staan van onze tennissers en de bejaarden, als nachtopvoedster, willen we liefst met ons tweetjes alleen zijn om eens goed uit te rusten tijdens een aangename vakantie. Graag een snoepreisje met alles erop en eraan. Een super all-in, een tennisterreintje erbij, lekker eten en zo'n 5kg extra kilootjes erbij als we terug thuis komen van ons verblijf in een 5*-hotel.

2010...werd *Net iets anders... !*

Via oude collega's (letterlijk) en hun overtuigingskracht gingen we dit jaar eens meehelpen aan een project in Cuba. Het werd dus Brigada Carlos Habré.

Nooit gedacht dat het met een 20-tal onbekende en onbemde personen zo'n toffe (werk)vakantie zou worden.

Stand, rang, emoties, humeur, enz.... onwaarschijnlijk voor ons om in zo'n grote groep te vertoeven tijdens ons verlof. We

hadden er ons op voorbereid om er het beste van onszelf te geven, om ons dan op de vrije momenten afzijdig te houden en met ons twee te genieten. Maar in 2010 werd het *net iets anders ... !*

Bij deze een dankjewel aan de hele groep, want wij vonden het super om samen met jullie deze missie tot een goed einde te brengen !

Cuba...Cuba... ja jong, Cuba !?!

Wij kunnen daar echt niet veel over vertellen. Des te meer over Havana ! De massale armoede en het daaruit voortspruitende gebrek aan hygiëne en levensnoodzakelijkheden heeft bij ons toch wel sporen achtergelaten. Vooral dat armoede en vooral de levensnoodzakelijkheden bij ons echt tussen de oren zit. Zonder gsm, flatscreen, wasmachine, pc en internet kan men in Cuba nog gelukkige mensen vinden.

Net iets anders ... !

Over de werkzaamheden die we daar allen hebben verricht is, in andere hoofdstukjes, al uitvoerig teruggeblikt maar wij willen het ook nog eens hebben over het personeel van het rusthuis La Lisa . Wat ons tot vandaag nog bijblijft is de enorme geur (= stank) die aanwezig was op de gehele site, zowel in refter, eetzaal, patio, slaapzaal en vooral de plaats ("badkamer") waar de mensen hun behoefte deden en ook werden "gewassen".

Onvoorstelbaar om in die omstandigheden (laat het eens 45° worden) elke dag opnieuw uw job te gaan doen met een lach op het gezicht. Proficiat aan Miguel, Leo, Ismel en alle anderen. VAMOS !!!

Wat ons ook vooral bijblijft is de band met de bewoners, een voormalig zanger, een ex-politicus, een aantal ex-militairen en vooral de wereldkampioen boksen 1959, ... die trots hun levensverhaal en laatste levensloop vertelden. Bij het roken van een aangeboden sigaretje (dagelijks deelde onze groep zo'n 3 à 4 pakjes rond), vertelde men fier over de revolutie. Over het ontbreken van - in onze ogen - levensbelangrijke noodzakelijkheden hoorde je de mensen zelden klagen.

Alweer net iets anders... !

Het blokje (mijn blokje alias Frank) aan de ingang van ons hotel, was op vele momenten een sociaal ontmoetingspunt met de lokale bevolking. Hotelpersoneel, van grote chef tot kamermeisje, de burens, de straatveger, leden van de partij-schrijnwerkerij, ... kwamen spontaan tot aan de ingang om een praatje te slaan.

Net iets anders ... !

Marc, Raymond en alle andere voortrekkers, indien jullie in de toekomst iets gelijkaardigs willen organiseren kunnen jullie op onze steun rekenen, Frank zegt : "Ik vind overal wel een blokje..." !

Net iets anders... !

Frank en Cindy

Filosofische bedenkingen bij het Cuba van vandaag :

Brigade Habré 2010

Guy Verbakel

CUBA SI o CUBA NO,

That's the question,
To be or not to be
Te zien of niet te zien of willen zien
Te horen of niet te horen of willen horen
Te praten of niet...

Zo zou je de gemenge gevoelens kunnen samenvatten na twee weken hard labeur met een groep enthousiaste brigadisten van alle slag, rang, stand, ouderdom, sekse en achtergrond.

Geen betere gelegenheid om mekaar echt te leren kennen dan samen de handen uit de mouwen te steken.
Het resultaat telt, en dat hadden ze in La Lisa, het bejaardencentrum nog niet gezien.

Voor en na spreekt boekdelen, denk ik.
Een revolutie waardig: nieuwe ramen, toiletten, douches, stromend water, professionele industriële keuken met stoompan, vuur, braadpan, afwasbekkens, rollende elektrische warmhouders, opgefriste facades en inkom, elektriciteit, verlichting, aflopen, ...

Gelukkig werd het harde werk ruim gecompenseerd door de zon, de regen, het land, zijn warme mensen, de mojito's, de rum, de bucanero's, ...

En nu, de steeds weerkerende en wederkerige vraag ?
Naar de zin van ons bestaan aldaar ?
Geen nutteloze vraag voorwaar.

Zal het Cuba vooruithelpen ? Zal het ons vooruithelpen?
Zal het de 'revolutie' vooruithelpen ?

Eén ding is zeker : de dankbaarheid van Cuba, La Lisa, zijn bewoners, zijn personeel was overduidelijk. Vergeet niet, dit is nog steeds een land in oorlog, oorlogseconomie dus jawel, nog steeds op de bon.

Oorlog tegen kapitalisme dat Cuba, de parel van de Caraïben, zo graag zou recupereren; misschien ook oorlog tegen een systeem dat snakt naar openheid, contacten, vrijheid,...

Maar dan welke vrijheid ? Ten koste van wat ? En welke waarden gooien we dan overboord ?

Vrijheid van denken ? Daar valt wat aan te doen. Het moet toch kunnen dat het systeem kritisch bekeken, becommentarieerd, aangepast wordt op basis van objectieve analisten en geesten, economen en zo waar, brigadisten, ...

Vrijheid van handelen ? Wat stelt dat voor ? Economisch ? Financieel ? Reizen ? Internet ?...

Blijkbaar zijn zelfs de Cubanen niet steeds vragende partij om het heft in eigen handen te nemen. Nochtans heeft het land intellect, opleiding, gezondheidszorg, mogelijkheden.

Wellicht is hen de zin tot ondernemen ontgaan.

Ik moet denken aan onze camarero van Bruzon die op elk uur van de dag (en de nacht) klaar stond om 'ten dienste' te zijn. Diensteneconomie, jawel. Die kerel kon voor jou je kleren wassen en strijken, taxi's (op tijd-hora cubana - weet je wel) regelen, afspraken maken, en zelf schaarse ontbrekende pvc-wisselstukken versieren à bon prix. Daar hangt natuurlijk een prijskaartje aan, dat je echter gaarne betaalt voor die 'service'.

Is het dan te verwonderen dat bloedmooie meiden ook hun 'diensten' aanbieden ? Als je weet dat het gemiddeld maandloon 15-20· bedraagt, dan is de som vlug gemaakt.

Blijft daarnaast de vriendschap van een aantal mensen, hoe dan ook begaan met het lot van anderen. En het moge dan naïef geweest zijn, het was wel de moeite waard.

Ik denk dat zo iets vriendschap heet, om niet te zeggen liefde, over de grenzen heen, waaraan deze harde wereld wellicht dringend nood heeft.

Hotel BRUZÓN *by night*

Peter&Sonja

Al bij onze aankomst in de luchthaven van Varadero werden we door een stand van het lokale "Cristal Bier" opgewacht! Als twee onwetenden betaalden we vijf CUC voor twee biertjes. Ons tweede pintje kostte slechts twee CUC ! Peter z'n CUCske was snel gevallen : "Dit wordt hier alle dagen onderhandelen !"

Voor de trip naar ons hotel in Havana namen we de Viazul-bus en na nog een extra rit in de typische, maar wel wat krappe, Taxi Coco, voelden we dat het avontuur echt was begonnen !

Na onze valiezen naar de derde verdieping gesleurd te hebben, verlangden we allebei naar een goede douche.

Dat werd een brute tegenvaller want de kraan loste enkel koud water. "Nu ja" dachten we "morgen

beter".

Na een verfrissing, moesten we de bar verkennen. Onze ober "Onassis" serveerde ons langoustine en een "Bucanero", een betere introductie was moeilijk denkbaar.

En de Bucanero is een heerlijk biertje, wat ons later nog veel duidelijker werd.

Contacten leggen met de plaatselijke bevolking vormde geen enkel probleem, het ging als vanzelf. Manolito, de DJ van de Shangri-La (zo noemde de bar-cafeteria van hotel Bruzón), vonden we onmiddellijk een toffe kerel. Hij werd tijdens ons volledige verblijf onze persoonlijke gids. Maar ook het enthousiasme van de leden van de Brigade werkte sterk motiverend. Vanaf het ogenblik dat onze medewerkers in gang schoten, groeide bij de Cubanen de spontane solidariteit. Zonder veel

woorden hielpen ze waar ze konden. Het gaf ons een extra goed gevoel. Manolito heeft elke dag vrijwillig meegeholpen. Hij wou echt z'n steentje aan ons project bijdragen.

De buurvrouw van Bruzón deed voor ons de was. Handiger kon niet. Zelfs een dagje meehelpen in de keuken van het home was voor haar geen probleem. Zo zie je maar hoe je mensen kan motiveren en inspireren!

's Avonds, na het verkennen van Havana, begonnen we ons ook meer en meer thuis te voelen in de bar. Hoe kon het ook anders : enkele biertjes, goede salsa, en de sfeer zat er snel in ! De barkeepers zagen ons graag komen. Wat wil je, de geldlade werd dagelijks goed gevuld, dankzij de Vrienden die na de werken graag even napraatten!

Het hoogtepunt ! Een avond feesten met de voltallige groep gaf als resultaat dat de ijskast plots leeg was, maar men heeft er alles aan gedaan om een nieuwe lading bier aan te halen, om zo het feest alsnog te redden.

Er werd vaak een veel gedanst - vraag maar aan Frank en Cindy - maar toch waren we 's morgens steeds op post om te werken.

Na een werkdag genoten we meestal van een goede maaltijd in het hotel. De kok, later benoemd tot "onze kok", toverde steeds opnieuw met enkele eenvoudige ingrediënten een lekker dinertje. Na een tijdje ging het zo : wij stelden het menu samen en hij bereidde. Wat wil je nog meer ?

Manolito, Sussi, Maury, Onassis en onze Chinese kok zijn echte vrienden geworden.

Tijdens onze laatste nacht kregen we zelfs bezoek van de Bruzónwerkers op onze kamer. Met een fles rum en enkele Bucanero's kwamen ze afscheid nemen. Om nooit meer te vergeten !!

Op stap gaan in Havana

De avond valt over "La Habana". De Viazulbus zit afgeladen vol met Cubanen en toeristen.

Voor velen is het thuiskomen of een blij weerzien, voor de meesten onder ons een kennismaking met een nieuwe wereld.

Voorbijrijdend over de Malecón hoop ik bekende gezichten te herkennen, maar ik moest beter weten. Op zondag in de late namiddag is er overal matinee, concerten op zowat alle belangrijke plaatsen in de stad. In het voorjaar vullen de bekendste groepen zalen als Casa de la Musica of Cafe Cantante om er maar twee te noemen. Groepen als Gente de Zona, Manolito Siboney of Los Van Van warmen zich op voor het zomerseizoen in Europa.

Of het nu rumba, salsa of reggaeton is, elke tent zit stampvol fuifbeesten die zich nog voor de nacht in het zweet staan te dansen. De matinee voorstellingen geven trouwens de echte sfeer weer van het Cubaanse uitgaansleven. Je betaalt 5 cuc (ong 4,5 euro) inkom en 1 cuc per drankje. De aanwezigheid bestaat voor 99% uit Cubanen en de daaraan gekoppelde sfeer.

Diezelfde groepen kan je ook aan het werk zien bij de nacht-optredens die om 22h hun deuren openen en vooral gericht zijn op de toeristen. De daaraan gekoppelde inkomprijs van 15 tot 20 cuc en duurdere drankjes zorgen er voor dat er weinig Cubanen zijn en veel minder sfeer.

Buiten aan de deur staan tientallen "jineteros" de bezoekers op te wachten. Ze trachten aan de hand van een toerist gratis binnen te geraken. Ze doen zich voor als de perfecte danspartner of stellen hun liefde voor als hun zusje of nichtje op zoek naar een buitenlands vriendje.

Voor de Cubanen is het trouwens een manier om het harde leven wat te verzachten en te genieten van hun muziek. Als ze uitgaan halen ze hun mooiste kleren uit de kast, de mannen meestal volledig in het wit, de meisjes kleurrijk maar vooral sexy.

Havana biedt de ruimste muziekkeuze aan. Je hebt vele bars met alle stijlen van muziek, dat verandert als je verder het land intrekt. Op het platteland of "el campo" houden ze het bij de traditionele Cubaanse muziekgenres. De echte muzikliefhebber neemt graag plaats op de Viazulbus richting Santiago de Cuba om 15 uur later aldaar naar hun favoriete muziek te luisteren. Velen maken halverwege een ommetje via Trinidad. Het door Unesco beschermde historische centrum wordt druk bezocht, om vanop de escalinatas het dagelijkse salsaoptreden bij te wonen, waarna tot een stuk in de nacht in de Casa de la Musica en Casa de la Trova verder kan gedanst worden.

De Cubaanse muziek veroverde de wereld pas in 1996 toen ene Ry Cooder in Havana op zoek ging naar de oudjes van de Buena Vista Social Club. Hij bracht ze in de platenstudio en maakte er wereldsterren van. Sinds die dag veroverde de Cubaanse salsa de wereld met zijn zwoele klanken afkomstig uit Oriente. De salsa, een saus van Spaanse, Afrikaanse en Europese klanken. Het drijft op een eenvoudig ritme dat door twee stokjes (claves) wordt aangegeven. De muziek, die meestal gaat over vrouwen en romantiek, is ondertussen belangrijk voor de public relations van het land.

Cuba, de bakermat van de latino muziek.
Cuba, het land waar ik mijn hart aan heb verloren.

Geert Steyaert

Een ding wat ik geleerd heb uit deze reis is dat de obsessie voor de "netheid-aseptisch-Europa" bezig is ons aangeboren immuuniteitsstelsel te verzwakken.

Een voorbeeld : we krijgen gruyèrekaas zonder gaten (voorheen gevormd op natuurlijke wijze door bacteriën) en dit ten gevolge van de verdoorgedreven zuiverheid van de inox-ketels, bepaald door de reglementen van de Voedselketen.

Wat voor een Cubaan een bron van proteïnen is, kwestie van salsa en reggaeton te kunnen dansen, betekent voor ons naar waarschijnlijkheid een meer dan vlotte stoelgang of enkele dagen platte rust.

Misschien komt het er voor ons op aan wat minder 'proper' te zijn en een beetje meer 'varken'.

Eens weer in Gent, de zon achtergelaten, ging ik naar de Aldi en het was net alsof ik het paradijs binnen trad, inclusief het Engelen trompetgeschal...

Wanneer ik me nu triestig en terneergeslagen voel, in dit noordelijke Europa met zijn grijze, koude en regenachtige dagen, dan hoef ik enkel terug te denken aan mijn dagen in Cuba ten einde er weer bovenop te geraken en zin te krijgen in het leven...

Buen provecho!

Une chose que j'ai appris de ce voyage est que notre obsession pour la 'propreté-aseptique-Europeene' affecte notre système immunitaire. Un exemple : on nous offre du fromage gruyère sans trous (préalablement formé par fermentation naturelle des bactéries), et ce suite à la propreté accentuée dans les cuves inox, prescrites par les dispositions de la chaîne alimentaire.

Ce qui pour un Cubain, est source de protéines, pour qu'il puissent danser la salsa et le reggaeton, est probablement pour nous une source de problèmes intestinaux et quelques jours de repos obligé.

Peut-être devrions-nous être un peu moins 'propres' et un peu plus 'cochon'.

Et, en rentrant à Gand, je passais au Aldi. C'était comme dans le paradis, les trompettes incluses....

Quand je me trouve déprimé par ces jours gris et froids dans le nord de l'Europe, je n'ai à penser à mes jours à Cuba pour que le sens de la vie me revienne.....

Bon appétit.

Juan

Op de Belgische Residentie

Marc Wuytack

Leffe Blond ??? No hay !!

Een veel gehoord antwoord in Cuba, maar in dit geval niets te maken met de boycot.

We hadden een uitnodiging voor een receptie in de Residentie van de Belgische Ambassade versierd.

Tijdens de voorbereiding had ik ons project aan de Ambassade in Havana voorgesteld.

Ik had reeds meerdere malen contact gehad met Claudia De Maesschalck, maar zij was nu sinds enkele maanden vervangen door Koenraad Adam.

Op een avond van onze tweede week waren we van 17 tot 19 uur gevraagd voor een drink en een babbel.

Onze bus stond, ongelooflijk maar waar, te vroeg voor het hotel en aangezien iedereen Belgischerwijs reeds present was vertrokken we al maar richting "5ta Avenida".

Bij onze aankomst was de zware metalen poort nog gesloten, maar de Belgische vlag wapperde ons in een lichte bries al uitnodigend toe.

We maakten van de vrije tijd gebruik om de kolossale bomen in het naastliggende park te bewonderen.

De ontvangst op zich was heel hartelijk, de Ambassadeur en zijn echtgenote verwelkomden ons persoonlijk en bij de aanblik van de voorhanden dranken zag ik verschillende verraste gezichten : donkere Leffe, Hoegaarden, Jupiler, Mojito, ... zoveel als men aankon.

De sfeer was aangenaam, de Ambassadeur luisterde geïnteresseerd naar verschillende leden van ons team en beloofde, als hij een mogelijkheid zag, om bij het bejaardenhome langs te komen.

Lekkere hapjes wisselden de drank af, we genoten volop van de Belgische sfeer en de prachtige omgeving. Het huis op zich was ook al een pronkstuk, "net een koekendoos" hoorde ik, maar dan wel gevuld met mooie meubels en kunstwerken.

Cuba werd vertegenwoordigd door Luiza, de directrice van het home, Eliselia, verantwoordelijke van ICAP, Eduardo, voormalig politiek raadgever op de Cubaanse Ambassade in Brussel, Addis van Amistur en Domingo van Cubataxi.

Van de ambassade zelf waren eveneens enkele personeelsleden present.

Het werd snel 19 uur, het vooropgestelde einde van de receptie. Iedereen voelde dat de ambiance zo goed was dat we nog gerust wat langer wilden blijven, maar de bus stond al klaar voor de terugrit, en Belgen.... die laten de chauffeur niet wachten hé.

CUBA - KOKEN

Manuella De Kerpel

Opdracht: helpen koken voor een groep van 24 mensen (+ plaatselijke proevers) in een RVT in CUBA, Havana (van 11 tot 21 februari 2010)

Koken in Cuba in een geïmproviseerde 'keuken' (een lokaaltje van +/- 2.5 m op 3.5 m) is niet evident.

Aanwezig keukenmateriaal :

bij aanvang (de eerste 2 dagen) : een grote ronde braadpan (doorsnee 1 m ongeveer) en een even grote gasbrander + twee à drie (keuken)messen; 24 à 30 dienbladen en bestek in inox en evenveel bekers, eveneens in inox.

Verder nog aanwezig : twee inoxpotten ongekookt water (inhoud ongeveer 15 liter) en een inoxpot gekookt water (werd gekookt in de grote RVT-keuken en dan naar ons gebracht).

Keukeningrediënten die eerste twee dagen werden aangeboden door het RVT.

Dat waren :

- Dag 1 : kip, rijst, zout, tomaten, sla, ajuin, look, bonen, noten, olie, suiker.

- Dag 2 : vis, rijst, zout, tomaten, sla, ajuin, look, bonen, noten, olie, suiker.

Er werden geen verdere aankopen gedaan.

De maaltijd ging vergezeld van mangosap, de eerste vier dagen ook aangeboden als welkom door het RVT.

(Mangosap : twee bliken dozen van 5 liter geconcentreerd mangosap werden aangelengd met gekookt water en/of eventueel spuitwater).

De derde dag werd besloten om een spaghetti bolognese samen te stellen en zelf aankopen te doen. Daarvoor werd de hulp ingeschakeld van Marta, onze tolk en plaatselijke gids, en van Ismel, een vriendelijke en zeer behulpzame Cubaanse medewerker van het RVT. Ismel sprak enkel Spaans, en de communicatie tussen hem en mij - en later Monique - verliep met gebaren en lichaamstaal (en een mondje Spaans van Monique) en via Marta.

De aankoop van het vlees voor de saus was een meevaller : op 300 m van het RVT bevindt zich een plaatselijke 'slager', met een mooi aanbod van vers vlees. Vlees werd aangekocht op mijn aanwijzen en na onderhandeling door Ismel, en dan naar het home teruggebracht waar het nog diende te worden gemalen.

Daarna vertrokken we met een taxi richting ambassades (een residentiële wijk) om er in een warenhuis de andere benodigdheden aan te schaffen : tomatensaus, kruiden, pasta, olie, ... (verse tomaten hadden we toen nog in voorraad in het RVT). Ik durfde geen gemalen kaas aan te kopen omdat ik in het gezelschap was van Marta en Ismel, en beiden de zeer hoge kostprijs van kaas bijna niet onder ogen konden zien. Ik vond een dergelijke aankoop daar ter plaatse dus niet verantwoord, ook al was er genoeg geld in kas (zie verder).

De rit over en weer en de aankopen zelf namen bijna anderhalf uur in beslag. Het was 11 uur toen kon gestart worden met het aanbakken van het vlees. Om 13.00 uur was de saus klaar en kon de pan van het vuur worden gehaald en op dezelfde brander (er was er maar één beschikbaar, hoewel een tweede aansluiting aanwezig was in de keuken) werd een reservekom water opgezet om de pasta te koken.

Het voorziene aanvangsuur voor de lunch (half twee) werd die dag driekwart uur verlaat omdat we het water in die pot maar niet aan de kook kregen en dus de pasta niet konden garen.

Moraal van die dag : teveel tijdverlies voor aanschaf van producten, het ontbreken van twee branders en een degelijke kookpot.

Een tweede brander werd aangesloten aan het einde van de eerste kookweek en een robuuste Cubaanse kookpot uit de grote RVT-keuken werd aangebracht.

Op deze foto zijn in actie te zien : Marta en ikzelf, en een (hongerige) stafmedewerker van het RVT, niet Ismel.

De vierde dag was eigenlijk voorzien dat opnieuw een warme maaltijd zou worden aangeboden, maar door omstandigheden ging dit niet door. Besloten werd om broodjes te beleggen. Te voet gingen we dan op stap met Ismel en Marta op zoek naar ingrediënten. Op een plaatselijke markt (ongeveer 800 m à 1 km loopafstand) vonden we de benodigdheden : gekookte worsten, tomaten, uien, sla, kruiden, mayonaise en cocktailsaus. Een Cubaanse hotdog werd samengesteld.

5de dag : idem dito, dit keer broodjes met 'koteletjes': heerlijk vers vlees dat bij de slager om de hoek werd aangekocht en aangebakken in de braadpan.

6de dag : idem dito, dit keer met tonijn en eieren (die toevallig in aanbod waren in een aankoopmagazijn, wat niet alle dagen het geval was).

7de dag : idem dito, dit keer met gestoomde koteletjes, op te warmen au bain marie (geïmproviseerde bainmarie pot die net uit de grote kookpot was gehaald) en met vers fruit : ananas, mango en plaatselijke fruitsoorten werden aangekocht en tot een fruitcocktail samengesteld, samen met toen door onszelf aangekocht mangosap

De rest van het verblijf in het home werden elke dag opnieuw broodjes belegd omdat de mogelijkheden voor het koken in die kleine keuken moeilijk waren en er te weinig overleg was om een degelijke maaltijd te bereiden.

Redenen hiervoor waren :

- Het ontbreken van een gedreven kok (gezien de omstandigheden);
- Het teveel tijd verliezen bij de aankoop van de ingrediënten;
- Het tijdverlies bij het kuisen en het bereiden van de ingrediënten omwille van de plaatselijke mogelijkheden (o.a. ook weinig beschikbaar tafeloppervlak);
- Het 'gevaar' van besmetting van voedsel en servies : eetborden en drinkbekers werden altijd afgewassen door Cubaanse helpers van het RVT (na het koken en na ons vertrek uit de keuken). Handdoeken kwamen er niet aan te pas : het water bleef elke dag tot 's anderendaags in de dienborden en in de bekers staan en werden dan door ons opnieuw afgekuist en droog gewreven... (Suggesties : azijn bij het water voegen om alles enigszins te ontsmetten; genoeg handdoeken, vaatdoeken en vaatborstels, handschoenen en schuursponzen voorzien en meebrengen vanuit België... : ook zeer geëerd bij de Cubanen trouwens...).

Geld hadden we genoeg :

24 mensen x 50 euro, dan omgerekend naar Cubaanse peso's : was een aanbod van ongeveer 1.400 cuc beschikbaar voor aankopen voor maaltijden (geregeld werden hiervan ook bedragen besteed voor aankoop van (spuit)water en uitzonderlijk eens voor benzine voor het werkmateriaal en voor een taxi). Er was bij het einde van de tewerkstelling in het RVT nog een overschot van 40 cuc voor iedereen.

Naar mijn mening is hier toch ook een les uit te trekken.

Door mijzelf, en door andere aankoopverantwoordelijken voor het bereiden van het eten, is eigenlijk teveel rekening gehouden met de mening en de eetwijze van de Cubanen : zij zijn gewoon om weinig vlees, vis en kaas te eten wegens te duur. En uit eerlijke, plaatselijke schaamte durfde ikzelf niet de proporties navenant aan te passen aan de eetwijze van onze gezonde en hardwerkende mannen (behalve Christine, onze hardwerkende Française, hadden onze vrouwelijke medewerksters niet dezelfde behoefte aan grote porties vlees en/of vis als de mannen, dit terzijde). Ik liet mij teveel leiden door de mening/aanduiding van Ismel en Marta voor het aankopen van vlees bijvoorbeeld, hoewel ik de kilo's toch nog serieus naar boven dreef. Voor de spaghetti'saus bijvoorbeeld en voor de koteletjes deed ik er sowieso al 2 kg bovenop tegen wat zij voorstelden... Bij de aankoop van de gestoomde koteletjes moest ik mij wel beperken tot het aanbod in de slagerij, want toen heb ik alles meegenomen wat de beenhouwer in voorraad had. Maar ik had hier wel nog worsten kunnen bijkopen en ja, ik liet mij ook hier weer leiden door Cubaanse normen en Westerse schaamte.

Wat ik wil besluiten is dat met zoveel geld in de kassa en met zodanig relatief lage aankooprijzen - toch naar onze normen - de hardwerkende vrijwillige medewerkers in het RVT meer en beter verdienden en dat hun tevredenheid had moeten primeren op de aanwezig-

heid van mee in de pot kijkende Cubanen. Er zijn enkel lessen uit te trekken...

Trouwens :

Het enthousiasme van de staf van het RVT om mee te proeven van de bereide maaltijden en van de broodjes was elke dag zeer groot en meestal leuk om mee te maken, maar ook wel eens opdringerig. Ongeveer 6 à 7 - tot eens 10 mensen : herinner u de cameraploeg van de Cubaanse televisie - aten elke dag een 'potje' of een broodje mee... Dus ook hier werd het 'overschot' na de bedeelde maaltijden niet meer verdeeld onder 'onze' mensen, maar uitgedeeld (en graag: toch wel) aan de Cubanen...

Suggesties:

- Een menu zou telkens de dag voordien al moeten opgesteld worden en dan zou ook al kunnen worden overgegaan tot aankoop van benodigdheden;
- Hoeveelheden moeten hoog genoeg worden ingeschat en aangepast aan mogelijke kandidaat-meeproevers.

Er is in Cuba blijkbaar genoeg mogelijkheid om vers vlees en vis aan te kopen.

Ook op plaatselijke markten zijn groenten en fruit (soms) gemakkelijk aan te schaffen.

Veel diversiteit was er meestal niet, hoewel in tegenstelling met één grote markt (of misschien waren er wel meer), midden in

de stad Havana (toevallig ontdekt tijdens een wandeling), waar een heerlijke uitstalling was van alle mogelijke groenten en fruit (verse ananas, verse vijgen, guave's, ...).

Als de aangestelde kok bij voorbaat weet dat hij of zij alle dagen zal koken en een paar dagen rondtrekt in de omgeving van de kookplaats, dan zal hij of zij blijkbaar toch genoeg aankooppunten vinden en kan er redelijk wat op voorhand worden gepland en aangekocht.

Mogelijke menu's om klaar te maken met het Cubaanse aanbod zijn volgens mij :

- Kip met rijst, kerriesaus en verse ananas;
- Een stoverij van varkensvlees (met ajuin, paprika's, look, bonen, noten eventueel) en met gebakken zoete aardappelen;
- Pasta met scampi's en een tomaten-looksous;
- Gebakken vis met tomaten of/en een verse sla bereiding en een zoete aardappel-peterselie-puree (kruiden zijn beschikbaar);
- Een lekkere ajuin-, tomaten- of groentesoep met belegde broodjes (met kaas bijvoorbeeld);
- Spaghetti bolognese;
- Vissoep...

Enzovoort...

Waar ik onvolledig was of zaken vergeten ben, zullen deze misschien worden aangevuld en/of worden vermeld door Juan en Monique.

Vriendelijke groet aan iedereen!

Ervaringen van een bediende brigadist ...

Dominique Vanhonacker

Na een lange avond/nacht in de nagenoeg, toch voor wat betreft het aantal mensen, lege luchthaven-omgeving was het eindelijk zo ver : de trip naar het land van Fidel...

Tijdens de lange vliegtuigreis was er in ieder geval geen gevaar op verveling, daar zorgden sommige, hoe kan het ook anders, vooral uit Nederland afkomstige mensen voor; zelfs in die mate dat sommige brigadisten helemaal niet de moeite hoefden te doen om het hoofd koel te houden: zij kregen een, weliswaar ongevraagde, "douche".

Gelukkig voor anderen hadden zij mooie perspectieven in het Caribisch gebied : dit hielp hen ongetwijfeld het hoofd, en misschien ook wel andere zaken, "koel en onder controle te houden" tijdens de trip naar Cuba.

Anderen hadden het geluk door een bevriende boordcommandant te worden "getrakteerd" op een tweetal glazen lekker fris "druivensap" van de duurdere soort.

De eerste "confrontatie" met Cuba was er al één die kon tellen: op de luchthaven van Varadero kregen we al dadelijk de indruk dat de toeristen wel een groot risico vormden voor de o zo geroemde Cubaanse volksgezondheid : zowat alle Cubaanse overheidsambtenaren (zijn er andere ?) die instonden voor de grenscontrole droegen een "anti - ..." masker.

Dat de grenscontrole ook in Cuba geen doetje is, ondervonden we al snel toen één van de overijverige viervoeters blijkbaar bij één van onze jongeren een verdacht "geurtje" meende te hebben geroken ... uitpakken dus maar die volledige rugzak ... en de anderen die bang bleven wachten ... ze gaan dat toch in Gods- (sorry Fidels-) naam ook niet doen met mijn bagage ... ik heb al zoveel moeite moeten doen om er alles in/en dicht te krijgen ...

Sommigen namen het zekere voor het onzekere en wandelden gewoon naar buiten ...

Iets anders wat me ook vrij snel opviel : het "full employment" : iedereen had wel een taak : vegen; een oogje in het zeil houden, valiezen dragen, vuilbakken leeg maken... op die manier geen kans dat mensen zich onledig en waardeloos gaan voelen en misschien vervallen in kleine criminaliteit ...

Voor ons (voor sommigen toch) rijke landje misschien een "piste" om even bij stil te staan; vooral in sommige "hete(re) wijken met enerzijds massale werkloosheid en anderzijds een sterk verloederde/verwaarloosde omgeving/voorzieningen waarin mensen dagdagelijks moeten leven ... en dit vaak met een gering legaal toekomstperspectief met alle nare gevolgen voor hemzelf en (vooral) de omgeving vandien.

Éénmaal buiten het luchthavengebouw werd er ons al dadelijk door de grote roerganger (of eerder één van zijn volgelingen) aan herinnerd waarom we naar Cuba kwamen: "Revolución es construir" : al gauw zou blijken dat deze "herinnering" voor onze brigade geen loze woorden waren.

De bus was, toch naar Cubaanse normen, vrij "tijdig" en bracht ons naar ons hotel in Havana.

Volgende uitdaging ... onze "werkstek".

Verwondering, verbijstering, verontwaardiging, dat waren de eerste indrukken toen ik de situatie zag waarin het rustoord verkeerde en vooral de omstandigheden waarin de mensen daar "leefden".

Aan basisverzorging en goede wil niet echt gebrek, alleen: de sanitaire voorzieningen waren in erbarmelijke staat (of eerder onbestaand), de slaapomgeving was al niet veel beter ...

Bedenking : Fidel oude jongen ... dit is toch niet echt wat we hier verwacht hadden, zeker niet zoveel jaren na je eervolle strijd ... dit kan je toch niet louter en alleen toeschrijven aan de "grote vijand".

Je "vriend" de Argentijn zou dit zeker niet kunnen "pruimen", zeker niet van zijn nieuwe "mens" en zijn oude medestrijder, -leider.

Eén groot voordeel voor ons : wat we ook deden; de situatie zou er zeker op verbeteren !

Daarnaast was ik ook een gezegde van el Che indachtig: "wees realistisch, eis het onmogelijke".

Dag twee (busje komt ... niet of veel (te)laat konden we na veel wachten eindelijk aan de werkzaamheden beginnen.

Mijn eerste taak was het "blootleggen" van een bestaande afloop van wat ooit toiletten (nu waren er zelfs geen "potten" meer) en douches waren.

Samen met Niels en Simon begonnen we met volle moed, en op basis van instructies van Raymond en Karel VS, te zoeken waar die buizen nu eigenlijk lagen en vervolgens in muren en bodem te kappen, boren, houwen ... en letterlijk shit te scheppen om die vervolgens in plasticen "kuipkes" zo ver mogelijk te gaan kiepen onder de (republikein als we zijn) koningspalmen.

Tijdens de kapwerken werden we ook “geconfronteerd” met een klepper van een ... schorpioen (allez dat was het volgens “kenners” toch en het leek er toch zeer goed op), een paar “serieuze grote” insecten, en een mooi vogeltje dat constant in onze omgeving vertoefde en dankbaar de vele opvliegende muggen “verorberde” die ons gekap “veroorzaakte”. Voedselschaarste ...

De “blankhuiden”/bureelridders overwogen of grepen al dadelijk naar de nodige hulpmiddeltjes tegen de muggen ... bij het aanhoren van al dat “gezoem” ...

Zware arbeid, echter in een goede sfeer en ... in de schaduw ... niet onbelangrijk en ik bekloeg diegenen die in volle zon op het dak of aan de gevel dienden te werken..

Terwijl we aan het werk waren kwam er vrij frequent een “mannelijke” in een kraakwit vestje een “oogje werpen” op onze “activiteiten” ... de coiffeur van de instelling ... de argwaan droop zo van zijn gezicht af.

In tegenstelling tot de hoofdverpleger, die zelf ook de handen uit de mouwen kwam steken, en ons voorzag van een houten palet zodanig dat we niet constant met de voeten in de drek stonden (ge moest wel zien dat ge erop bleef staan anders zat ge “erin” tot aan je knoelsels, nietwaar ... ik noem geen namen, te veel respect voor de man en het vele werk dat hij deed en de gouden adviezen die we van hem kregen) vertikte de coiffeur het om ook maar een pink uit te steken, zelfs al was het maar om een stuk materiaal aan te nemen terwijl we ons in een ongemakkelijke situatie bevonden ... ook geen voorbeeld van de nieuwe mens waarvan el Che droomde ...

De volgende opdracht die we kregen van onze tijdelijke ploegbazen en (vooral) raadgevers/toeverlaat Raymond/Karel VS bestond er in een “metselwerkske” op te trekken in de grond ... dat was pas even in het haar krabben en meteen een (volgende) les in nederigheid ... hoe gaan we dat aanpakken. Uiteindelijk slaagden Niels, Simon en ikzelf erin toch een metselwerkske “af te leveren nadat we elk een paar stenen inmetselden en de binnenkanten “plaasterden”. Gelukkig waren Raymond/Karel en andere stielmannen zeer beleefd en niet al te kritisch toen ze ons bouwstuk “bewonderden”... de dag later bleek waarom ...

Ons metselwerk was functioneel een maat voor niets - voor ons echter een zeer nuttige initiatie voor wat betreft het “maken” van mortel (verhouding 1 op 3 en goed mengen waren de woorden van Raimundo) en het metselen of moet ik eerder in dit geval zeggen het op elkaar leggen van stenen - en er werd beslist een nieuwe greppel te graven/kappen.

De volgende dagen leerde ik vooral van zowel Karel, Karel, Peter en Raymond hoe ik een boormachine beter/ efficiënter kon gebruiken, hoe ik beter de hamer en de beitels hanteerde, hoe ik draad kon trekken, hoe ik het best schilderde, zaagde (thuis staan andere huisgenoten meestal in voor deze zaken), ... en nog veel van die praktische zaken die ik in de verste verte nog nooit of toch niet zo efficiënt gedaan had of waarvan ik geen flauw benul had hoe ik dat materiaal het best hanteerde.

Met ongetwijfeld veel geduld - niet zo evident want constant was er wel iemand die riep “Karel, Peter, ... hoe gaan we dit hier doen, wat heb ik hier voor nodig ... - en zonder al te veel met de “bureaucraatjes” te lachen stonden de vaklui ons steeds bij.

Het reeds bestaande respect voor de stielmannen (of vrouwen) - in feite zijn zij diegenen die iets voelbaar creëren - werd er alleen maar groter op!

Naast de dagdagelijkse “missie” amuseerde ik me, ook al was dit misschien niet zo uitbundig - dit zit nu éénmaal niet in het “beestje” -, erg, en maakte ik door toedoen van twee ervaren Belgische “gidsen” die bovendien ook zeer taal(Spaans)vaardig waren kennis met het mooie binnenland (een verademing na een aantal dagen Havana) van Cuba.

Als conclusie zou ik kunnen stellen dat de reis begon met heel veel vraagtekens en met verontwaardiging, het verdere verhaal was echter een “bestseller” : een schitterende groep mensen, een mooi afgeleverd groepsresultaat en het gevoel dat we toch een klein beetje hebben kunnen bijdragen aan een beter(e) heden (toekomst) voor de sociaal zwakkeren in het bewuste rustoord.

Bedenking die ik me meerdere malen maakte/maak : zouden er niet velen zijn in onze verzuurde Westerse/ Vlaamse maatschappij die er deugd van zouden hebben om van tijd tot tijd ook eens een dergelijke “missie” te ondernemen op vrijwillige basis en met, van in den beginne, vooral “onbekende” medemensen : ongetwijfeld zouden er minder depressiva moeten geslikt worden en zou er meer wederzijds respect voor de “anderen” of de goederen van “anderen” bestaan/groeiën.

Hopelijk komt er hier een vervolgverhaal op, het zal echter moeilijk worden om de mentaliteit van deze brigade en het met de beschikbare middelen afgeleverde “resultaat” te evenaren... zeg de niet “stielman”.

Remarques philosophiques à propos du Cuba d'aujourd'hui :

Brigade Carlos Habré 2010

Guy Verbakel

CUBA SI o CUBA NO,

That's the question.
To be or not to be
Voir ou ne pas voir ou vouloir voir.
Entendre ou ne pas entendre ou vouloir entendre
Parler ou non...

C'est ainsi qu'on pourrait résumer nos sentiments contradictoires après deux semaines de dur labeur au sein d'un groupe de brigadistes enthousiastes de tous genres, de tous les milieux, de tous âges, sexe, passé et origine.

La meilleure façon d'apprendre à se connaître est de retrousser les manches ensemble. Mais il n'y a que le résultat qui compte et, dans le home pour vieillards de La Lisa, ils n'avaient jamais rien vu de pareil. L'avant et l'après-des-travaux en disent long. Une véritable révolution : nouvelles fenêtres, toilettes, douches, eau courante, cuisine industrielle équipée de fourneaux à gaz, d'unités de cuisson à vapeur, friteuse, rôtissoire, éviers, chariots chauffants électriques, mais également des façades et un vestibule rafraîchis, installation électrique, éclairage, écoulements, ...

Bien heureusement, en guise de compensation pour ce travail intense, il y avait le soleil, la pluie, le pays, ses habitants chaleureux, les mojitos, le rhum, les Bucaneros, ...

Et maintenant, la question récurrente : pour quelles raisons étions-nous là-bas. Question judicieuse, en vérité.
Cela aidera-t-il Cuba ? Cela nous aidera-t-il ? Cela aidera-t-il la Révolution ?

Une chose est certaine : la gratitude de Cuba, de La Lisa, de ses résidents, de son personnel était plus qu'évidente. N'oublions pas qu'il s'agit toujours d'un pays en guerre, avec une économie de guerre, soumis au rationnement. Une guerre contre le capitalisme que Cuba, la perle des Caraïbes, aimerait tant récupérer; peut-être aussi une guerre contre un système qui aspire à l'ouverture, aux contacts, à la liberté...

Mais alors quelle liberté ? Au prix de quoi ? Et quelles valeurs faudra-t-il donc laisser tomber ? La liberté de penser ? Il y a des progrès à faire. Le système devrait pourtant être critiquable, commenté, adapté par des analystes, des esprits objectifs, des économistes mais aussi par des brigadistes...

Le libre-échange ? Qu'est-ce que cela signifie ? Economiquement ? Financièrement ? Les voyages ? L'Internet ? Apparemment, les Cubains eux-mêmes ne sont pas toujours désireux de reprendre les rênes. Le pays ne manque pourtant pas d'intellect, d'éducation, de soins de santé, de possibilités.
Le goût d'entreprendre leur a peut-être échappé.

Je pense à notre camarero du Bruzón qui, à chaque heure du jour (et de la nuit) était toujours à notre disposition. Economie de service, pour sûr ! Ce gars pouvait faire votre lessive, votre repassage, régler des taxis (ponctuels - hora cubana - vous savez bien !), fixer des rendez-vous, et même s'arranger pour vous procurer de rares pièces de rechange en PVC. Il y avait bien entendu un-prix-à-payer pour ce "service", une dette dont nous nous acquittions d'ailleurs bien volontiers.

Est-ce donc si étonnant que des filles bien foutues offrent elles aussi leurs "services". Sachant que le salaire mensuel moyen est de 15-20 \$, le calcul est vite fait.

Ceci dit, il reste l'amitié entre un certain nombre de personnes préoccupées par le sort des autres. Et donc, au risque de paraître naïf, je dirais que cela a réellement valu la peine.

Je pense que cela s'appelle de l'amitié, pour ne pas dire de l'amour, au-delà des frontières, ce dont notre monde a peut-être besoin d'urgence.

(Trad. M. Dits)

Het Paradijs

Cuba: een land met prachtige natuur, koloniale monumenten, tropische temperaturen en prachtige mensen.

Het land van en voor de salsa-liefhebbers, een paradijs volgens familie en vrienden, een land ver van mijn bed.

Dankzij de ervaring, de taal-kennis en de ondervinding van de Vrienden van Cuba sta ik plots op Cubaanse bodem. De loodzware koffer en vooral de meegebrachte materialen worden zeer grondig onderzocht.

De toestand van (onze) home blijkt uiteindelijk veel erger dan verwacht. Werken, en vooral hoe wij hier gaan werken, wordt een grote uitdaging !

Maar het niet kunnen praten met de mensen is een zware handicap. Een vliegende tolk en gebarentaal doen wonderen. Dus wonderen bestaan...

Lopen, vliegen, dansen springen, vallen en weer opstaan : ja, niet hier in ons landje, maar in Cuba.

Geduld is de rode draad door ons verblijf. Eenmaal daardoor gelouterd, is Cuba het paradijs.

Karel Vanseveren

Met de bus naar Santiago

Nils en Simon

Na een week geholpen te hebben bij de brigade, en met werkelijk de grootste stont-job achter de rug, hadden we het plan opgevat om in onze twee resterende weken Cuba te verkennen, en dit door middel van zijn uitstekend, net niet honderd procent goed functionerend, zeg maar onbestaand openbaar vervoer. Santiago zou ons meest oostelijke punt worden. Omdat de vijftien uur durende busrit ons net iets te veel van het goede leek, namen we een tussenstop van een paar dagen in Camaguay.

Direct na het bezoek aan de ambassade vertrokken we richting het kantoor van Viazul (Viazul zijn de 'toeristenbussen', 'Astro' is enkel voor de Cubanen). Er werd ons op het hart gedrukt dat we zeker een uur voor het tijdstip van vertrek aanwezig moesten zijn. Dit bleek echter vrij nutteloos, het enige wat we daar zaten te doen was wachten, wachten, wachten ... een bezigheid die het in Cuba tot nationale sport geschopt heeft! Maar de bus arriveerde precies op tijd en onze bagage werd mooi gelabeld en ingeladen. Ik had in de bar van het hotel waar we verbleven met de VvC, nog wat croquetas in mijn kloten geslagen en dat begon mij al gauw parten te spelen. Eén gouden tip voor mensen die een nachtbus in Cuba willen nemen; neem alsjeblieft genoeg truien, sjaals, dekentjes, ... mee want het is er ijskoud. We zaten er met twee truien en een jas aan, waarvan we de kap tot ver over ons hoofd hadden getrokken, dit omdat Cubaanse buschauffeurs geen notie hebben van het uitschakelen van airconditioning. Overdag heb je er nog niet zo'n last van, omdat de buiten temperatuur enige airco toelaat, maar 's nachts!

Camaguay

Geslapen hebben we nauwelijks, dus waren we redelijk kapot toen we om 6u 's morgens in het vuile stationnetje van Camaguay toekwamen. We waren de deur (altijd voorzien van een politieagent) nog maar half uit of we botsten op een muur van mensen die ons een taxi, bicitaxi of casa particular kwamen aanbieden. We kozen er een bicitaxi uit en haalden het verfrommelde papiertje met een adres boven. Licht bezorgd om onze bicitaxichauffeur, die altijd maar een grotere vochtige plek op zijn rug vertoonde en heviger naar adem begon te happen, reden we het centrum van Camaguay binnen. Na een vijftal minuten door de wirwar van kleine straatjes te hebben gefietst zette de man ons netjes af voor de deur van onze casa. Daar werden we heel vriendelijk ontvangen door Dalia, de vrouw des huizes. Verbazingwekkend genoeg troffen we in de hoek van de living een proper computertje aan, dat tevens voorzien was van (werkend!) internet, zo vertelde Dalia ons trots.

In geen enkele andere casa waar we gelogeed hebben, was dit het geval. Desalniettemin merkten we toch al gauw dat er iets niet snor zat. Zoals we later nog zoveel zouden meemaken, hadden ze ons overboekt, maar daar was natuurlijk altijd een perfect logische verklaring voor. Toch was dat allemaal geen probleem, want ze kende 'toevallig' iemand die ook een heel mooie casa had, vlakbij en voor dezelfde prijs. Ook hier troffen we redelijk wat luxe aan; mooie tv met dvd-speler, prachtige badkamer, ... We kunnen wel besluiten dat de mensen die veel in contact komen met toeristen, het effectief een stuk beter hebben.

Atelier - Minas

Atelier - Minas

We bleven twee nachten in de casa van Yanitze in Camaguay. De eerste dag hebben we de stad met al haar kleine straatjes en pittoreske pleintjes verkend, we zagen er onder andere prachtige hedendaagse kunst van jonge beloftevolle kunstenaars.

De tweede dag vertrokken we richting een vioolbouwatelier, zo een 60 km buiten Camaguay, in het godverlaten Minas. Als twee aspirant vioolbouwers konden we deze kans niet laten liggen. Eenmaal op onze bestemming aangekomen werden we maar argwanend bekeken. Maar nadat we met handen en voeten hadden uitgelegd dat wij studenten lutherie uit België zijn, kregen we van één van de bouwers een rondleiding in hun atelier, dat trouwens het enige vioolbouwatelier in Cuba is.

Gedurende de gehele busrit naar Santiago werden we getrakteerd op Latijns-Amerikaanse schlagers, en dit op een volume die de pijngrens net (niet?) overschrijdt. Dit alles, gecombineerd met het feit dat de buschauffeur niet gegeneerd was om vrienden en familie thuis af te zetten, maakte van deze busrit een echte uithoudingsrace.

Rond 1'u arriveerden we in Santiago de Cuba. Er stond al iemand te zwaaien met een naambordje in zijn hand om ons op te pikken. Krottige huizen en stoffige straten gaven Santiago een vervallen eerste indruk, maar naarmate het verblijf, groeide de sympathie voor deze bruisende stad.

Na Santiago zouden Trinidad, Cienfuegos, en Santa Clara nog volgen. We hadden nog een week te gaan, en naarmate de dagen vorderden kroop Cuba meer onder ons vel.

Santiago

Viva Cuba!

Op stap door Cuba met de Brigadita Carlos Habré

Chris Van den Bossche

La Habana, Plaza de la Catedral

“Mundo soñado”, “Gedroomde wereld”, zo heet, als ik het mij goed herinner, één van de opvallendste werken in het Cubaanse deel van het Bellas-Artesmuseum in Havana. Het stelt een wereldkaart voor waarop elk continent gevormd wordt met puzzelstukken die allemaal de contouren hebben van het eiland Cuba. Is dat nu de wereld zoals wij hem dromen? Zou de hele wereld moeten worden als Cuba? Zeker niet voor wie, zoals wij, twee werkweken doorbracht in “el hogar del adulto mayor José Manuel Lazo de la Vega” (een bejaardentehuis) in de wijk La Lisa in West-Havana. Deze plek werd niet voor niets als prioritair aan onze bouwbrigade toegewezen door het Cubaanse Ministerie van Volksgezondheid, met haar slaapzalen in toilettenstank, haar kartonnen vensters tegen de regen, haar manifeste nood aan een likje verf, haar uitgemergelde bewoners, sommigen met geamputeerde ledematen, en haar sympathieke keukenpersoneel dat we ongelooflijk veel plezier konden doen met een leeg schroevendoosje in doorzichtig plastic.

La Habana, carro aan het Capitolio

La Lisa zegt echter niet alles over “La Habana” en Cuba, evenmin als Kuregem gelijk is aan Brussel of België. Natuurlijk heeft de Cubaanse hoofdstad meer te bieden dan beelden van materiële en menselijke aftakeling. Het was niet zo moeilijk om onze trieste werkplek in La Lisa even te vergeten terwijl we flaneerden over de pleinen van het koloniale “Habana Vieja”, rondtoerden in een opgepoetste Amerikaanse “carro” uit de vijftiger jaren langs de Prado- en Malecónboulevard, of nipten aan een cocktail in de Floridita-bar en de stijlvolle Casa de la Amistad, of beter nog, op het terras van Hotel Nacional, aan zee bij zonsondergang.

La Habana, Callejón de Hamel

Zelfs het erg vervallen “Centro Habana” trakteert zijn bezoekers op kleur en levendige vrolijkheid in de Callejón de Hamel en de “barrio chino”, de Chinese wijk.

Onze mooiste avond beleefden we ongetwijfeld aan de rand van de stad, weg van de drukte, in het vissersdorp **Cojimar**. Mooi kun je het slonzige haventje, waar vroeger de boot van Ernest Hemingway aangemeerd lag, niet echt noemen. Maar toch, wanneer het donker wordt, gaat er van het rustig kabbelende water, het kleine Spaanse fort dat de baai afsluit en de pier vol lijnvissers, een onmiskenbare charme uit. Om nog te zwijgen van de heerlijke zeevruchten in restaurant “la Terraza”.

Cojimar bij valavond

Ik weet wel, voor ons, “rijke” West-Europese “toeristen”, is verblijven op Cuba iets anders dan voor de gewone Habaneras en Habaneros. Ook in dit communistische land opent een beetje rijkdom vele deuren, en niet alleen op de zwarte markt. Zelfs aan kleine dingen kun je dat merken: wij kregen in ons bescheiden hotel bv. dagelijks eieren als ontbijt, terwijl die in de staatswinkeltjes nog nauwelijks te vinden waren. Toeristen genieten in Cuba vele voorrechten en zijn een gegeerd mikpunt voor alle Cubanen die uit zijn op CUC's, de Cubaanse munt voor buitenlanders en luxeproducten. Daar werden we op een al te brutale manier aan herinnerd door de gauwdief op de Rampa, die de handtas van Mireille net niet kon wegrukken (in 2006 was ik in Centro Habana wel mijn fototoestel en GSM kwijt) en door de alomtegenwoordige prostitutie. Maar toen we op een avond toevallig een ploeg loodgieters op straat tegenkwamen in de buurt van de Plaza de la Revolución, en we tussen hun materiaal de waterleidingkoppeling zagen liggen die we te kort kwamen in La Lisa, werd die ons zonder veel poespas gratis meegegeven. Voor de Brigadita Carlos Habré een hartverwarmend gebaar. Wat eveneens kan gezegd worden van de spontane hulp die we kregen bij ons werk in het bejaardentehuis van Manolito en Tamila, Cubanen uit de calle Bruzón, de straat van ons hotel.

Cienfuegos, Palacio del Valle

In de weekends lieten we, samen met enkele collega-brigadisten, de hoofdstad met haar grauwe kantjes achter ons. Dat betekende nagelbijtend wachten op de bestelde minibus (afspraken met Cubanen zijn dubbeltjes op hun kant) om dan met grote vertraging te vertrekken richting platteland en enkele provinciesteden. Naar **Cienfuegos** bv. met zijn statige Parque José Martí, zijn aantrekkelijke promenade langs de zee en het Moorse Palacio del Valle. Het gelijkvloers van dat sprookjesachtige gebouw is het rijk van doña Carmencita Iznaga, een stokoude poederdoos met tulband, die op haar piano beroemde melodieën bij elkaar rammelt met enige ritmestoornissen en daarbij niet onaardig zingt. “La vida en rosa”, “Estraños en la noche”, “Quizás, quizás, quizás”, “Guantanamera”, ... alle klassiekers moeten eraan geloven en honky-tonken staccato door de kamers. Gelukkig is er nog de cocktailbar op het dakterras, met zijn brede uitzicht op de baai van Cienfuegos, een plek die je bijna dwingt om lang te blijven plakken.

En dus reden we een uur later dan gepland verder naar **Trinidad**, waar de kamers die we gereserveerd hadden bij onze aankomst al verhuurd waren aan andere toeristen. Niet getreurd, de burens werden opgetrommeld om voor een oplossing te zorgen en we vonden snel een onderkomen in een casa particular om de hoek. We kwamen er terecht bij een vrouw van middelbare leeftijd en haar beide ouders, haar dochter en haar kleindochter. In deze familie was er, afgezien van de bejaarde vader, in de beste Midden-Amerikaanse traditie, van mannen geen spoor. De hartelijke uitbaatster noemde zich diep christelijk, betuigde haar grote liefde voor Che Guevara en kloeg voortdurend over de levensduurte in Cuba. Maar onze kamer was voorzien van alle basiscomfort en de maaltijden waren zeer verzorgd en lekker. Jammer dat we 's morgens vergast werden op een demonstratie van tafelkleden. We maakten de verkoopster duidelijk dat wij liever rustig wilden ontbijten, maar haar vertrek met de nodige verontschuldiging liet ons toch met een wrang gevoel achter : ze was duidelijk iemand die het niet breed had.

Trinidad

In Trinidad zijn werkelijk alle toeristische troeven van Cuba samengebracht. De stad met haar goed bewaarde koloniale architectuur is schilderachtig mooi, al kom je in de hogergelegen wijken, bij de ruïne van de Iglesia Nuestra Señora de la Candelaria, opnieuw de armoede tegen. Op zaterdagavond treden bij de Casa de la Música uitstekende live-bands op, met salsamuziek die de hele stad op de been brengt.

De turkoois-blaauwe Caraïbische Zee ligt vlakbij, met prachtige witte stranden die nog niet overgeëxploiteerd zijn. Aan de andere kant rijst de **Sierra del Escambray** op, een gebergte met een weelderige begroeiing en diepe valleien, waar zich ooit de laatste contrarevolutionairen schuilhielden. Het is een steil en lastig pad dat van het kuuroord Topes de Collantes naar de Salto de Caburni gaat, maar de wandeling is beslist de moeite waard. Langs een bos van koffiestruiken en een spectaculaire overhangende rots bereik je uiteindelijk de Caburni-rivier, die aan de voet van een 62 m hoge waterval een paradijselijke zwempool vormt. Hier kwamen we toch wel in de buurt van de "mundo soñado", het verborgen paradijs uit onze dromen.

Sierra del Escambray
Salto de Caburni

Van die dromen bleef evenwel niet veel meer over bij onze terugreis. Onze chauffeur, een Cubaan die gehuwd was met een Duitse, verwarde de secundaire wegen van de provincie Cienfuegos met de Autobahn. Bijwijken tegen 140km/u vlogen we richting Havana. Onze enige troost : we zaten in een stevige Koreaanse jeep en de neef van de chauffeur had telefonisch verzekerd dat er geen koeien op de weg waren...

In het westen van Cuba bezochten we in de Sierra del Rosario **Soroa**, een oud kuuroord. Ook hier een landschap van groene bergen en een idyllisch watervalletje met een poeltje waarin je kunt baden, maar minder indrukwekkend en afgelegen dan de Salto de Caburni. De voornaamste trekpleister van Soroa is evenwel de orchideeëntuin, maar enkel bij een paar serreplanten waren er bloemen te zien en van de kolibries die ik hier in april 2006 had zien rondfladderen, was geen spoor. Jammer...

Nog meer westelijk, in **Viñales**, toonde Cuba ons zijn vriendelijkste gezicht, dat van een lieflijk dorp in een prachtige vallei van rode aarde met "mogotes", begroeide kalksteenrotsen in de vorm van reuzebroden. We hebben er kilometers gestapt langs de velden waar de tabak net geoogst werd, en achteraf was het goed toeven in El Patio del Decimista voor een drankje en Cubaanse live-muziek van uitstekende kwaliteit. Toerisme heeft hier duidelijk een zekere welvaart gebracht, zonder het landelijke leven te ontwrichten of het landschap te verwoesten. Alleen de Mural de la Prehistoria, een reusachtige rotsschildering uit 1961 en vandaag nog slechts een verzameling onduidelijke kleurvlekken, ontsiert de omgeving: duidelijk één van de minder goede ideeën van Fidel. Maar ze zit gelukkig verscholen achter de Mogote del Valle.

Viñales

Viñales baadt in een gezellige gemoedelijkheid. Onze verblijfplaats was een kraaknette casa particular in vrolijke pastelkleuren en de maaltijden van onze gastvrouw Felicia werden overduidelijk bereid "con mucho amor". Vanop een terras in de hoofdstraat zagen we een jonge vader met paard en kar op zijn dooie gemak naar onze bar rijden, gewoon om zijn zoontje, dat bij hem op de schoot zat, te trakteren op een zondags ijsje. Buiten het dorp ontmoetten we de 82-jarige vader van onze gastheer, die op zijn tabaksboerderij rustig een sigaar rookte, terwijl zijn 2 zonen rondom hem aan het werk waren en een kleinkind aan zijn voeten speelde. De jongste zoon had aan de universiteit geografie gestudeerd maar was uiteindelijk teruggekeerd naar Viñales, naar de familieboerderij. Wie zou hem ongelijk kunnen geven ?

Er vliegen echter niet alleen sierlijke witte koereigers rond in Viñales; ook hier zie je, zoals overal elders op Cuba, tiñosas, zwarte gieren. Zelfs deze lieflijke Cubaanse microkosmos heeft zijn schaduwzijden. Regelmatig houden orkanen er lelijk huis. In het rampenjaar 2008 was onze gastheer zo wanhopig dat hij zijn tabaksboerderij wou stopzetten. Maar solidariteitsbrigades uit Oost-Cuba - "heroes", helden werden ze door onze gastheer genoemd - hebben de tabaksschuren in de regio terug opgebouwd. Van de ravage die de orkanen hier aanrichtten konden we ons vaag een idee vormen door een kleine hut die we onderweg passeerden : haar wanden weken zo'n 30° af van de loodlijn. Hoe ze kon blijven rechtstaan, was een raadsel. En toen we onze gastvrouw vertelden over de situatie in "el hogar del adulto mayor" van La Lisa, kwam al snel het bejaardenhome van de provinciehoofdstad **Pinar del Rio** ter sprake, waar haar tante verblijft en dat er zeer slecht aan toe zou zijn. Felicia bood ons onmiddellijk aan om gratis bij haar te verblijven, indien we met een bouwbrigade naar Pinar del Rio zouden komen. Zij verzekerde ons bovendien dat we op hulp van Cubanen uit de regio zouden kunnen rekenen voor de renovatie. En zo kregen we plots ideeën voor een nieuwe Belgische brigade mee. Ondertussen hebben de Vrienden van Cuba niet stilgezeten. Het bejaardentehuis van Pinar wordt waarschijnlijk inderdaad de bestemming voor een volgende reis. Voorzitter Marc heeft al contacten gelegd met de directie en het duo Karel & Karel, onze schrijnwerker-loodgieter en onze elektricien, gaat in september ter plaatse bekijken wat er precies moet gebeuren. De kans is dus groot, Felicia, dat we in 2011 al terugkeren naar je streek, in de hoop dat we even mooie resultaten kunnen boeken als in La Lisa en dat we West-Cuba verder kunnen exploreren. In elk geval een project om met veel goesting naar uit te kijken.

Over “Koppelingskes, kabels, verbindingstukjes” en meer

Mireille Lefever

Als één van de laatste ‘getuigen’ van de Brigade Carlos Habré, heb ik niet veel nieuwe elementen toe te voegen aan wat mijn reisgenoten reeds in geuren en kleuren beschreven. Maar toch....

Min of meer aangewezen als ‘vliegende tolk’ (als Marc niet in de buurt was), werden mij al gauw sympathieën, stemmingen en allerlei sentimenten duidelijk die misschien niet steeds zozeer aan de oppervlakte te bespeuren waren.

Ik holde van her naar der om allerlei vragen te beantwoorden, onduidelijkheden uit de wereld te helpen, en vooral om de communicatie op rails te houden tussen de directie, het onderhoudspersoneel van het home, en de mensen van onze ploeg.

Niet steeds makkelijk... Gedurende de eerste dagen kon je het wantrouwen soms van de gezichten schrapen, vooral dan bij de lokale ‘magazijnier’ die zijn schatten achter slot en grendel bewaarde als betrof het juwelen uit een Egyptisch koningsgraf !

Telkens weer opnieuw moest ik bedelen om de deur van de magische grot te openen en ons toe te laten er een of ander – mij trouwens volledig onbekend – stukje gereedschap uit te halen en aan het zonlicht bloot te stellen.

In elk geval is het mij zeer duidelijk geworden dat zélf na zeven jaar avondschool Spaans, handen en voeten nog steeds uitstekende vertaalmiddelen zijn !

Zeker als het ging om “koppelingskes van 3 duim” en ander exotisch materiaal, was

een feilloze samenwerking tussen taalkennis, fantasie en handgebaren onontbeerlijk !!

Maar ook het kopen van kleine stukjes materiaal was al niet simpel : toen een onmisbaar stukje nergens gevonden werd, vroeg ik één van de mannen van de Cubaanse onderhoudsploeg voor ons 2 verbindingstukjes te gaan kopen. We gaven hem geld mee en stuurden hem op pad. Na meer dan een uur kwam hij me vertellen dat dit niet te vinden was in een winkel en hij dus bijgevolg bij een particulier gaan zoeken was, die dit ook niet in voorraad had en hij voegde er de vraag aan toe of hij bij een andere buur of vriend mocht gaan kijken... (Van enige efficiëntie had hij geen last...) Uiteraard zeiden we ja ! Want zonder konden de douches niet aangesloten worden !!

Na nog een half uurtje extra kwam hij lachend terug mét het materiaal en gaf netjes de rest van het geld terug. En ja, alles komt goed in Cuba, maar met héééééél veel geduld...

Eenmaal de eerste shock voorbij was van die troep Belgen die daar met man en macht binnenvielen, nooit geziene materialen uitspreidden en als gekken begonnen te kappen, verven, vijzen, draad trekken etc..., kreeg ook

de ploeg van het home steeds meer (zelf-)vertrouwen en kwam iemand soms al eens spontaan iets vertellen of tonen.

Ook de bejaarden zelf vonden het fijn hun levensverhaal te kunnen delen, samen met hun angsten, bezorgdheden en ontevredenheden. In dat verband stond ‘La Directora’ stevig aan het roer en was zij duidelijk niet van plan om over zich heen te laten lopen. Er was maar één legitieme macht, en die kwam haar toe ! Getuige hiervan toch wel volgende anekdote :

Volgens La Directora hadden de werken in de nieuwe keuken en het verven van het hoofdgebouw (inclusief de bloempotten, jawel) volstreekte prioriteit !

Maar toen wij, op aanvraag van enkele bejaarden zelf, vernielde ramen begonnen te herstellen in de slaapzalen, zag ze dit met een zeker wantrouwen aan. De oudjes vroegen me trouwens uitdrukkelijk haar zeker niet te

vertellen dat zij over natte bedden en tochtige nachten geklaagd hadden...

Ze zag natuurlijk ook wel in dat wij niet van plan waren hiervan af te zien, en dus... : heel diplomatisch nam ze me op een onbewaakt ogenblik onder de arm en troonde me mee naar de tweede slaapzaal. Ze deed me het volledig verhaal van de miserie met de laatste orkanen, en vroeg of het mogelijk was een aantal ramen af te dekken en/of te herstellen om het comfort te verbeteren. Uiteraard luisterde ik gewillig en bood onze diensten aan...

Op die manier kon ze de buitenwereld toch laten geloven dat dit op haar initiatief gebeurd was; extreem belangrijk voor haar toen de vertegenwoordigster van Icap langs kwam met de Cubaanse televisie.

Maar wij gunden haar dit succesverhaal wel want uiteindelijk was ook haar enige wens een aangenamer verblijf te creëren voor bewoners én personeel !

En wat heb ik persoonlijk overgehouden aan deze reis ? Héél véél : mooie en warme herinneringen, een uitbreiding van mijn Spaanse woordenschat, nieuwe vriendschappen, een breder zicht op de wereld, kennis van nieuwe soorten rum ? en last but not least een “pennevriend” : een ingenieur die pas enkele weken in het home verbleef en beloofde mij te schrijven om me op de hoogte te houden van het verder leven daar, in ‘onze home’, in het verre en zonnige Cuba...

Nabeschouwing

Een goed gevoel, dat heeft iedereen er aan overgehouden. De wrevel- en spanningsmomenten zijn allang vergeten en hebben plaats gemaakt voor niets dan mooie herinneringen, daar ben ik nu wel van overtuigd.

Nochtans rezen er tijdens de voorbereiding genoeg twijfels, niet enkel tijdens de stoeve communicatie met Cuba en bij het samen zoeken van het benodigde materiaal, maar ook bij de samenstelling van de deelnemers.

Toch ongelooflijk, zeker als we terugkijken op de groep van 25 personen die elkaar niet of nauwelijks kende, een groep met heel verschillende karakters, met zeer uiteenlopende interesses, maar ook een groep die varieert in leeftijd van glorieus twenty tot swinging sixty.

De ideale mix bestaat niet, maar wij zaten er toch heel dicht bij.

Ik wist dat het transport ter plaatse het zwakke punt was. Het was ook het enige dat niet vanuit België kon worden vastgelegd. Toen de bus op de eerste dag effectief niet opdaagde en het op de tweede dag dezelfde weg opging, beleefden we een heel moeilijk moment. Ikzelf ben, door mijn jarenlange ervaring met Cuba, al heel wat gewend, maar op dat ogenblik dreigde wel het hele project te mislukken.

Omdat we daarna "stipt" vervoer kregen werd dit feit ook naar de anekdotes verwezen.

Tweemaal hebben we geluk gehad : toen Karel van het dak viel, en toen men de handtas van Mireille trachtte te stelen. Beide voorvallen zijn goed afgelopen, maar ze hadden de reis een totaal andere herinnering kunnen geven.

Vooraf het resultaat en de goede contacten met de bewoners en de bevolking maken dat we ons zo goed voelden en nog steeds voelen.

Er zijn daar vriendschappen ontstaan, binnen de groep, maar ook daarbuiten. Waardevolle relaties zagen het licht. De uitgelatenheid van de laatste dag en de euforie die nazinderde, dat is misschien al wat bezonken, maar mocht ik nu vragen wie van de groep in een nieuw avontuur wil stappen, dan verwacht ik heel veel positieve respons.

Er zijn nog geen concrete plannen, maar wel ideeën.

Momenteel lopen er vier pistes :

- een ander bejaardenhome in Havana;
- een bejaardenhome in Pinar del Rio (de containers van VZW Domino gaan daar naartoe);
- een trainingscentrum voor een boksschool voor jongeren in Havana (een vraag voor subsidie werd ingediend bij de Belgische Boksbond);
- een centrum voor weeskinderen in Matanzas.

Een nieuw project vraagt wel inzet : de onderhandelingen met Cuba, maximum 25 deelnemers en sponsors, het samenbrengen van het materiaal, het laden van een container, de planning van de werken en de reis.

Een nieuw project vraagt geld : een 1600 euro voor een container, een 1500 euro voor de aankopen bovenop het materiaal dat we via schenkingen krijgen, een 500 euro voor de algemene kosten ter plaatse.

Een nieuw project vraagt ook een team dat er voor gaat, dat er in gelooft en de moeilijke momenten soepel verwerkt.

Ik zou zeggen : geniet eerst nog een beetje na en dan bekijken we het eens.

Marc Wuytack (Vert. M. Dits)

Considération

Un profond sentiment de satisfaction, voilà ce que chacun d'entre nous a éprouvé.

Les moments de tension et de friction sont oubliés depuis longtemps et ont laissé la place aux beaux souvenirs. J'en ai maintenant acquis la certitude.

Pourtant, durant les préparatifs, bien des doutes avaient surgi, pas seulement durant les laborieuses formalités administratives avec Cuba ou encore pendant la récolte du matériel nécessaire, mais également lors de la composition du groupe des participants.

Incroyable, surtout lorsqu'on considère un groupe de 25 personnes qui ne se connaissaient pas, ou à peine, un groupe formé de caractères totalement différents, mais qui variait aussi en âges : de la vingtaine resplendissante à la soixantaine dynamique.

Le mélange idéal n'existe pas mais je crois pouvoir affirmer que nous en étions très proches.

Je savais que le transport sur place constituerait un point faible. C'était aussi la seule chose qui ne pouvait être réglée depuis la Belgique. Lorsque, le premier jour, le bus n'est jamais arrivé et qu'il faillit bien en être de même le second jour, nous avons effectivement vécu un moment difficile. Ma longue expérience à Cuba m'avait habitué à bien des situations mais, à ce moment-là, j'ai tout de même cru que notre projet était dangereusement menacé d'échec.

Lorsque par la suite le transport se présenta chaque jour de manière ponctuelle, ces faits regrettables furent rapidement relégués au rang d'anecdote.

A deux reprises, nous avons eu beaucoup de chance : lorsque Karel est tombé du toit, et quand il y a eu tentative de vol à l'arraché du sac à main de Mireille. Ces deux incidents ont eu une suite heureuse mais ils auraient pu donner une tout autre tournure à notre voyage.

Ce sont surtout les bons résultats et les excellents contacts avec les résidents et la population qui nous ont procuré un tel sentiment de satisfaction. Des amitiés sont nées au sein du groupe mais aussi en dehors. Des relations précieuses ont vu le jour.

La joie exubérante du dernier jour et l'euphorie qui s'en suivit sont actuellement un peu retombées mais je suis certain que si je demandais qui du groupe est prêt à se lancer dans une nouvelle aventure, j'obtiendrais beaucoup de réponses positives.

Il n'existe pas encore de projet concret mais bien des idées.

Pour l'instant nous avons quatre pistes :

- Un home pour personnes âgées à La Havane;
- Une maison de retraite à Pinar del Rio (à laquelle les conteneurs de l'asbl Domino étaient destinés);
- Un centre d'entraînement rattaché à une école de boxe pour jeunes à La Havane (une demande de subsides a été introduite auprès de la Fédération Belge de Boxe);
- Un centre pour orphelins à Matanzas.

Un nouveau projet demandera beaucoup de travail et d'efforts de la part de chacun : les arrangements et négociations avec les autorités cubaines, un maximum de 25 participants, des sponsors, le rassemblement du matériel, le chargement d'un conteneur, l'établissement d'un calendrier de travail et le voyage.

De plus, la réalisation d'un nouveau projet nécessite de l'argent : plus ou moins 1600 euros pour un container, 1500 euros pour l'acquisition de matériel en dehors de celui que nous recevrons via des donations, et environ 500 euros pour les frais généraux sur place.

Un nouveau projet nécessite aussi une équipe qui en veut, qui y croit et qui est prête à encaisser de mauvais moments. Ceci dit, continuez à savourer encore un peu vos souvenirs de voyage; ensuite nous réexaminerons la question.

A HELPING HAND

For those that don't know about Cuba, it is essential to go a little into the history. Our character was forged in the almost 500 year-old course of colonization, first, on the part of Spain and later on in a continuous process of assimilation of several cultures that came to the island from Africa, Europe, Arabian countries and Asia, all of them contributed to our culture bringing their architectural, artistic and religious traditions. Small and big battles marked the origin of the most genuine feeling of independence in this nation, a legacy of enduring and resistance that today is inherent to each man's life and woman of this country. A new colonialism, this time engendered by the United States from North America to beginning of the century 20 appeared. This country supported the prevailing dictatorship that care for their interest leaving the country in a serious economic and social situation that after several years of confrontation set the conditions for the victory of the Revolution on January 1st 1959.

Finally, we have achieved the impossible for the small countries of our region, but the road toward the true liberation was not easy. The nascent Revolution opened with all type of attacks, sabotages, a mercenary invasion supported from USA in the year 1961, the Crisis of October, the rupture of the diplomatic relationships with almost all countries in the area and the world and a strong economic and commercial blockade that it persists still, made more solid the ideal of the revolutionary watchword of Homeland or Death.

Always used to face the setbacks and the lack of resources, with our peculiar idiosyncrasy of assuming problems, giving birth to miracles out of the necessity and the inventive characteristic of the Cuban, with a smile and hard work, Cubans came out ahead. However, Cubans have never been alone, it is important to highlight how much contributed in our advance, and how fundamental it has been the solidary collaboration of different countries and organizations around the world in the development of the Cuban nation. Their solidarity and unconditional contribution of all of them, challenging all the prohibitions courageously, gave us an opportune and important humanitarian help that in the middle of all sort of crisis had print forever in the life and history of this island, an eternal debt of gratitude and love.

The Cubans are fortunate when counting today among our friends, with one of those fine examples of generosity in the hands and hearts of the members of the Solidarity Belgian Brigade "*Carlos Habré*" that visited us last February. Motivated by their altruism and humanitarian spirit, they made a valuable and important donation of medical material and other constructive means, with their own effort, with the purposes of helping, knowing and touching literally, the Cuban reality. Each one of them demonstrated once again that is possible to break the breach between saying and doing.

With the support and attendance of the Ministry of Public Health and officials of the Institute of Friendship with the People of Cuba, we had the immense privilege and pleasure of working during 15 days with those men, women and young, in the repair of the Home for elderies "*Lazo de la Vega*", located in the periphery of our capital.

This installation had a critical state of deterioration that had been increased by the biggest economic crisis lived during the last 20 years, well-known as the "Special Period" consequence of the disappearance of the socialist field. According to the orientation of the Directress of this facility the brigade worked in the immediate repair of the most urgent areas : the kitchen, the dining room, the plumbing installation for the bathrooms, the electric installation, the masonry work, painting and some other work of maintenance.

The "Brigade of the patience" as affectionately they called themselves, overcame successfully all the previous expectations, giving the best from each one, with a great sense of responsibility and hard work, overcoming all the difficulties of transport, feeding, the cultural and idiomatic barriers and of course, as any other Cuban finally, the last minute surprises of our weather, characteristic of our humid and very rainy climate. It was a very inspiring experience, full with generosity, human heat and personal commitment.

The repair works finished on time and although it is still a lot to do, with their presence and effort, they marked the difference where we needed them more. It was a quality time, an unforgettable time of encounters, among the daily work, we enjoyed the blessing of discovering us mutually and forge new friendships while sharing improvised lunches, laughs, concerns, worries and of course a lot of pictures.

Their helping hand was decisive to improve life conditions in a sensible area of our public Health Care system which is remarkable while today, our world is governed by global and psychological selfishness and human solidarity is a luxury. In our world, where the ethical principles and moral values are in crisis, this Belgian brigade is an unquestionable example that the cultural and idiomatic differences are not restrictive, as the fingers of our hand, instead, what's truly important is the interest of working together to achieve a better future. There are not recipes, just the will of giving to receive the best thing, the satisfaction that something good and definitive it is already happening.

So, thanks to each one of the members of the Brigade of Belgian Solidarity : Mireille, Chris, Monique, Marc, Raymond, Dominique, Karel, Peter, Sonja, Frank, Cindy, Guy, Jacques, Manuela, Karel DJ, Luc, Juan Carlos, Brigitte, Walter, Christine, Domien, Simon, Nils, Jestke... Thank you all.

Written by : Marta Verdecia Betancourt,

Ciudad de La Habana, Cuba.

Un “Espace Wallonie” à La Havane, plutôt discret, mais plutôt actif...

Gilbert

Vous ne le saviez pas, et moi pas davantage. Il faut consulter d'anciens débats parlementaires wallons pour s'informer un peu sur l'existence de l'immeuble “Valonia” installée au cœur de La Havane. Et encore, c'est sous le feu des questions de la droite ou de l'extrême droite qu'on en sait un peu.

La Région Wallonne a des accords techniques de coopération avec Cuba depuis 2000. En 2002 (et ce fut l'occasion d'un voyage de J-C Van Cauwenberghe à Cuba et d'une rencontre avec Fidel Castro), on a établi un projet

de coopération portant sur la restauration d'un bâtiment du centre historique de La Havane, “la Casa del Conde San Esteban de Canongo” (sur la Plaza Vieja), aux fins de sa réaffectation en logements sociaux et de développement d'activités productives au bénéfice des habitants de l'immeuble. Car la restauration de La Havane (appuyée par l'UNESCO depuis 1982) est guidée par deux principes : le premier vise à reloger la population dans son quartier d'origine au terme de travaux de rénovation; le second porte sur la création d'activités économiques au sein des zones restaurées en vue de produire les revenus nécessaires à la mise en place de services sociaux et de santé pour la population relogée.

Concrètement, cela est passé par une restauration complète du bâtiment, dans le plus grand respect de l'aspect d'origine, ensuite par la mise en valeur d'un appartement-musée illustrant un logement luxueux du XIXe

siècle (les San Esteban de Canongo étaient de riches diplomates espagnols), en tant qu'atout touristique et source locale de revenus pour soutenir les programmes sociaux; et des logements sociaux au deuxième étage. En contrepartie, l'autorité qui mène la rénovation globale de La Havane (“le bureau de l'Historiador”) a mis à la disposition de la Région wallonne, un espace situé au rez-de-chaussée du bâtiment (d'autres espaces abritent une administration, une cafetería, etc.).

La Région wallonne a décidé d'y présenter une vitrine de la Wallonie (tourisme, sport, savoir-faire, folklore et gastronomie, patrimoine...).

Mais c'est la partie cubaine qui fournit et gère les emplois et convient des activités avec la Wallonie et avec l'ambassade de Belgique. L'inauguration a eu lieu en

février 2006. Et la Région wallonne a soutenu à Cuba un programme de formation aux métiers du patrimoine à l'occasion de cet accord. Ces formations à la ferronnerie, à la menuiserie à l'ancienne, au traitement du bois, menées par notre Institut du Patrimoine, ont été appréciées comme ailleurs dans le monde (Sénégal, Vietnam) pour retrouver des savoir-faire perdus, et furent poursuivies en 2007.

Le budget de la rénovation et celui de l'Espace Wallonie, a été de +/- 800.000 euros, sur trois années. Au fil des questions, on constate que les projets ont évolué selon les personnalités des ministres ou des attachés, et qu'on a maintenu le projet malgré les frictions de 2003 (arrestations diverses à Cuba), mais aussi qu'on a refusé d'élargir le projet en 2007, malgré les demandes cubaines.

Incidentement, on apprend que d'autres régions d'Europe, dont la région bruxelloise (qui a soutenu un Musée du Chocolat), l'Andalousie, etc., ont aussi coopéré à des rénovations dans la Habana Vieja.

Ce qui est étonnant, c'est plutôt cette discrétion de nos autorités (ou cette surdité de nos médias ?) sur cette réalisation qui est honorifique pour notre région, et instructive par le programme apporté par les autorités cubaines.

En novembre 2009, la “Semana Belga” à la Havane

Il semble donc logique que l'inauguration de la “Semana Belga” (soutenue par la Région Wallonne, la Région Bruxelles capitale, la Communauté Française de Belgique et la communauté Néerlandophone), qui débute à

Cuba le 6 novembre, voit l'enfant du pays investir un des périmètres les moins accessibles de La Havane, la Plaza Vieja, en plein cœur de la vieille ville cubaine. Trente de ses clichés sur la Wallonie sont reproduits sur des bâches et vont venir habiller l'espace de cette place.

Ces photos ne sont malheureusement pas encore présentes sur le site de l'artiste (Jim Sumkay). Elles reprennent des scènes parfois énigmatiques et nous poussent à admettre que les petits plaisirs de la vie font de jolies photographies.

Cette performance “wallonne” ne sera pas la seule. Pendant cette “Semana Belga”, Cuba assistera à un défilé carnavalesque de nos Gilles et des Blancs Moussis, le tout orchestré par la Région Wallonne, présente sur place.

Solidariteitsproject vzw Vrienden van Cuba regio Aalst – Dender

Kinderziekenhuis Octavio de la concepcion y de la pedraja Holguín

Situering van het project

De provincie Holguín bevindt zich in het noordoosten van Cuba en heeft een oppervlakte van 9300 km². Het is de vierde grootste provincie van het land.

De provincie was vóór de revolutie één van de armste van Cuba. Er was geen onderwijs noch gezondheidszorg voor de arme boeren. Onderwijs en gezondheidszorg waren prioriteiten in deze regio.

De bevolking van de provincie Holguín telt meer dan 1 miljoen inwoners. Het provinciaal pediatriesch hospitaal van Holguín is het referentiecentrum voor de oostelijke provincies op vlak van jongerenzorg. De dienst rehabilitatie verleent secundaire zorg aan de bevolking van 0 tot 18 jaar in de provincie en aan de aanpalende provincies (Las Tunas, Granma, Guantánamo).

Het project geeft de mogelijkheid een integrale zorg en een betere kwaliteit te bieden aan de kinderen die behandeld worden, zodat secundaire letsels van chronische en acute ziektes op jonge leeftijd aangepakt kunnen worden. Daarnaast wordt ook de mogelijkheid geboden te rehabiliteren en de kinderen opnieuw sociaal te integreren.

Doelstellingen voor de komende jaren :

1. Renoveren van de ziekenhuiszaal

Het kinderziekenhuis is meer dan 30 jaar oud zodat het vernieuwd dient te worden. Er is nog nooit een andere interventie ondernomen met externe financiering.

Nu heeft de opnamezaal van het revalidatiecentrum 25 bedden met defecten wegens het verslechteren van de middelen, men streeft ook naar een volledige vernieuwing van de infrastructuur.

Men verwacht met dit project het welzijn en het comfort van de kinderen die revalidatie nodig hebben te verbeteren. Dit komt ook ten goede aan de familiale sfeer.

Het revalidatiecentrum in een betere toestand brengen en helpen in de wetenschappelijke ontwikkeling door de aankoop van computers, vervolledigen van de fysieke apparatuur, uitrusten van de logo- en gehoorafdeling en de leeszaal voor de kinderen met bvb dyslectie.

Hier zijn al een groot aantal stukken in verwezenlijkt zoals:

- De wetenschappelijke studiedienst is al voorzien van een aantal computers;

- De renovatie van de zalen is al voor een groot stuk gebeurd, op een aantal plaatsen ligt nieuw plafond, er zijn al nieuwe deuren;

- Meubilair zoals stoelen voor wakende ouders, kastjes voor het opbergen van persoonlijke dingen en bureaus werden eveneens al vervangen.

Dit alles brengt al wat meer comfort voor de kinderen, de ouders en de dokters.

2. Bouw van een domein voor paardentherapie, hydrotherapie, kunsttherapie en bezigheidstherapie

STAD AALST

DENDEREND

Op enkele meters van het pediatriesch hospitaal bevindt zich een gebied dat nu niet benut wordt en dat over de ruimte, ligging en ideale kenmerken beschikt om als centrum voor paardentherapie te gebruiken alsook aanleunende technieken in de kinderrehabilitatie.

In dezelfde plaats zal een ruimte voorzien worden om activiteiten te organiseren van culturele, therapeutische of sociale aard (vb. collectieve verjaardagsviering), een plantenkwekerij waar de kinderen en adolescenten met een handicap in zouden kunnen werken, een sportterrein en zwembad, die de ontwikkeling van een sport zou toelaten, dit is een noodzakelijk element in de programma's van kinderrehabilitatie.

De aanpassing van de voorgestelde ruimte zou toelaten om een ruimte te hebben voor activiteiten zoals: paardentherapie, fysiotherapie, bezigheidstherapie en artistieke expressies (dans, schilderen, poëzie, theater, werken met klei) alsook sportieve activiteiten en participatieve spelen en oefeningen in het water, men zal kunnen werken op beroepsopleiding, via de deelname van de kinderen aan de groene ruimtes van de installatie, de ontwikkeling van therapieën met affectieve dieren, een integrale en gespecialiseerde raadpleging, een labo voor de evaluatie van de kinderen en een leslokaal.

Rekening houdend met de economische beperkingen van het land, wordt voorgesteld het project te verwezenlijken met vrijwillige arbeid van de ouders, van gezondheids- en onderwijswerkers en leden van de gemeenschap die gesensibiliseerd zijn voor het probleem van kinderhandicaps.

Voor de realisatie van het project, die de mindervalide kinderbevolking zal begunstigen maar ook de families en de gemeenschap in het algemeen, is een gezamenlijke inspanning nodig van alle instellingen die er van in het begin bij betrokken zijn.

Begunstigden in het project

1. De gehandicapte kinderen
2. De familie van de gehandicapte ouders
3. De gemeenschap

Zij onderhouden een nauwe en directe relatie met de structuren die het zorgsysteem in de provincie Holguín integreren, in het bijzonder door hun banden met de centra voor integrale rehabilitaties. Tegelijkertijd ondersteunen vele de scholen van het systeem van speciaal onderwijs van de gemeente.

Dankzij de steun van de Raad Internationale Samenwerking van de Stad Aalst konden we al een serieuze financiële injectie geven aan dit project. Zo verkregen we dit jaar 3.652 euro.

Instruments pour Cuba : c'est reparti en 2010 !

Rappelez-vous en septembre dernier nous avons envoyé, en présence des caméras du JT de la RTBF, un container avec plus de 250 instruments et accessoires de musique, direction La Havane, où ils ont été pris en charge par l'Institut Cubain de la Musique et distribués vers les écoles et académies de musique à l'attention des jeunes étudiants.

En novembre, nous avons nous-mêmes pu constater sur place entre autres à l'Escuela Nacional de Musica (ENA) combien ces

dons d'instruments sont importants et l'immense émotion que cela a suscité (voir les Cuba Sí 164 - 165 et 166).

Gracias Señor Marka !

Devant ce succès, nous avons convenu avec le chanteur Marka, initiateur de l'action, d'essayer de le relancer en 2010 car les besoins en matériel et instruments sont importants.

Il y a à cela plusieurs raisons. D'une part l'embargo économique (une nouvelle fois condamné par l'ONU en 2009 mais toujours en vigueur en 2010, merci Mr Obama !) qui limite très fort les importations et pénalise les jeunes étudiants et musiciens non professionnels qui n'ont pas les moyens d'acquérir

du matériel neuf au prix fort et en devise. D'autre part les conditions climatiques (humidité de l'air et ouragans destructeurs comme Gustav et Ike en 2008) qui font qu'il y a à Cuba beaucoup d'instruments en très mauvais état. Voilà pourquoi, nous continuerons également de soutenir nos amis de Luthiers Sans Frontières et leur atelier de formation de luthiers à La Havane en particulier qui permettent de remettre en état ce qui est récupérable sur place.

Aidons les jeunes musiciens cubains !

Stéphane Sergeant (ADC),
Alejandro Guma (Instituto Cubano
de la Musica), Marka

Comme en 2009, nous sommes en contact avec Alejandro Guma de l'Institut Cubain de la Musique qui sera notre relais sur place, et qui s'assurera que les instruments arrivent dans les écoles auprès des jeunes musiciens qui en ont le plus besoin.

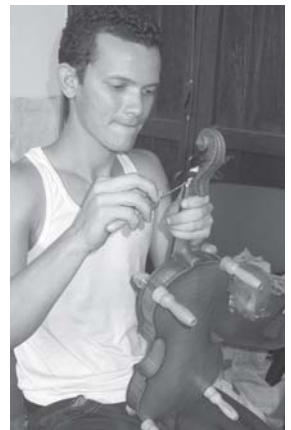
Nouveaux instruments
arrivés à l'ENA

Escuela Nacional de Musica

Remise des instruments aux
élèves

Réparer les instruments à
Cuba, une autre priorité

L'action 2010 devrait officiellement être relancée le 1er juin et durera tout l'été.

Il sera possible de faire un don sur le compte de l'asbl Les Amis de Cuba 523-0801177-32 avec la mention Instruments pour Cuba ou de déposer vos instruments en bon état dans des points de récolte qui seront communiqués sur les sites www.marka.be et www.cubamigos.be à partir du mois de juin. Comme l'année dernière nous ferons appel à des volontaires pour nous aider à charger le container avec les instruments vers la fin septembre.

A ce stade La Loterie Nationale de Belgique nous a assuré de son soutien et la RTBF nous offrira aussi une campagne de spots radio promotionnels pendant les mois d'été comme en 2009.

De plus, l'émission "Le Beau Vélo de Ravel" qui passe tous les samedis d'été sur VivaCité (RTBF radio) et qui se terminera par une grande finale du 26 septembre au 3 octobre 2010 à Cuba, et l'Adeps (Communauté Française de Belgique) seront partenaires de l'action. Il sera possible de déposer vos instruments dans les centres Adeps ou sur les lieux de réalisation de l'émission radio.

(retrouvez les détails du Beau Vélo sur : <http://blogrtbf.typepad.com/ravel/>)

Instrumenten voor Cuba, in Vlaanderen ook...

Buiten de nauwe contacten met de Vrienden Van Cuba in Vlaanderen en ondermeer de regio's Gent en Leuven, zijn wij ook in contact met sympathisanten die de actie graag zouden willen steunen en communiceren in het noorden van het land. Meer details hierover later op de website van de Vrienden van Cuba, maar als jullie iets voor de actie willen doen contacteer ons via info@cubamigos.be of doe een gift op de rekening van de Vrienden van Cuba 523-0801177-32.

**Merci pour votre soutien !
Dank u voor uw steun !**

Stéphane Sergeant

SPONSORS BRIGADE CARLOS HABRE

Nationale Loterij
creëert kansen 6

dupe
design
light metal glass

Braeckman Schellinck en Zonen NV

Activités de la régionale de Liège :

Nous fêtons comme chaque année l'attaque de la caserne de la Moncada par les forces révolutionnaires le samedi 31 juillet.

Nous avons créé un blog pour la régionale de Liège : <http://acuba-liege.blogspot.com/>

Patrick

Activités de la Régionale de Charleroi :

Mars 2010 a été un mois bien rempli à Charleroi, qu'on en juge.

D'abord, le souper annuel de collaboration avec le Comité Amérique Centrale de Charleroi (qui l'organise) a rencontré le même succès que les autres années et la même ambiance d'amitié.

Notre Régionale reçoit une part des bénéficiaires de ce souper, qu'elle enverra aux médecins cubains oeuvrant à Haïti : ceux-ci sont en permanence dans ce pauvre pays et y étaient là avant tout le monde au moment du tremblement de terre. Mais, bien sûr, la presse a gardé cela sous silence, tout en signalant bruyamment la présence temporaire de quelques israéliens.

Nous avons aussi été partie prenante dans l'organisation de la "*Semaine de la Solidarité internationale de Charleroi*", coopérant avec beaucoup d'organisations. Notre soirée cinéma a connu un certain succès : près de 25 personnes assistaient à la projection du film de R.Schaack. Un débat très intéressant a suivi, où des responsables de la Régionale de Bruxelles ont répondu avec plaisir à toute question.

La prochaine activité de notre Régionale sera d'être présente avec son stand à la fête multi-culturelle de la FGTE le 1er Mai à Charleroi.

Luigi Raone

Activités Région de Bruxelles - Activiteiten Regio Brussel

En dehors de l'action "Instruments pour Cuba 2010" que nous partageons avec les autres régions qui nous soutiennent, signalons aussi que nous serons présents comme chaque année les 3, 4, 5 et 6 juin à "l'EuroFeria Andaluza de Bruselas" sur le site prestigieux de l'Atomium (Heysel).

Nous y aurons un stand avec vente de produits cubains et diffusion d'information sur Cuba.

Buiten de actie "Instrumenten voor Cuba 2010" die we delen met de andere regio's die ons steunen, zullen wij ook aanwezig zijn op 3, 4, 5 en 6 juni op de "EuroFeria Andaluza de Bruselas", een grote Spaanse fiesta onder het Atomium.

We zullen er een stand hebben met Cubaanse producten en info over Cuba.

Stéphane Sergeant

Viering 10 jaar Vrienden van Cuba regio Aalst-Dender

Ondanks het tropische weer waren er toch een aantal sympathisanten die samen met ons terugblikten op de voorbije 10 jaar. Niet alleen kregen ze te horen hoe het project dat we ondersteunen in elkaar zit, maar ook hoe onze nationale vereniging werkt.

Nadien was het woord aan de ambassadeur Elio Rodriguez. Hij gaf ons een boeiende uiteenzetting over de relaties tussen de EU en Cuba.

Een onschuldige hand, met name die van de Consul Yurielkys Sarduy en in aanwezigheid van de Cubaanse ambassadeur, trok nadien de winnende steunkaart.

Hoofdprijs 1603

2de prijs 1734

3de prijs 864

We willen dan ook langs deze weg iedereen hartelijk bedanken voor het massaal kopen van een steunkaart !

De winnende steunkaart gaat naar mevr. An De Smet

Linda De Neef

De Vrienden van Cuba vzw - Les Amis de Cuba asbl

Avenue Neptune 24 bte 10 - B-1190 Vorst - Forest
Tel : 03/290 49 10 · E-mail : info@cubamigos.be

Lidgeld (jaarlijks) 12 euro-6 euro (2e en volgend lid van het gezin)
Contribution (an) 12 euro-6 euro (2ième et membre suivant de la famille)

Rekening - Compte : Les Amis de Cuba asbl 523-0801177-32
IBAN nr : BE905230801177

Hoofdredacteur/Rédacteur en chef > Raymond Verbinnen
Tel : 0484/58.50.77 - E-mail : vvc.regiogent@gmail.com

Redactie/rédaction > Mark Lamotte, Anne Delstanche, Freddy Tack, Alexandra Dirckx, Youri Blicck, Yola Ooms, Liliane Stadler, Monique Dits, Stéphane Sergeant.

Eindredactie/rédaction finale > Sylvie Vanhoegaerden
Lay-out/mise en page > Sylvie Vanhoegaerden en Eva Van Malderen (cover)

Druk/impression > drukkerij A. Beullens - Holsbeek

Voorzitter/Président : Alexandra Dirckx - 03/290.49.10
Ondervoorzitter/Vice-président : Mark Lamotte
Schatbewaarder/Trésorier : Mark Lamotte - 02/453.17.42

CONTACT

Brussel - Bruxelles : Stéphane Sergeant - 485/82.90.98

Aalst : Linda De Neef - 053/77.31.48

Antwerpen : Lieve Gebruers - 0477/83.80.81

Leuven : Roger Liekens - 0475/23.26.24

Liège : Patrick Jeurissen - 04/337.88.87

Charleroi : Luigi Raone - 071/43.65.87

Gent : Marc Wuytack - 0476/65.22.40

Kempen : Hubert Celen - 014/31.34.87

Prijs per nummer/prix par numéro : 1,25 Euro

Leden gratis - membres gratuit

» het eindfeest
» la fête finale

de taart

luisteren

marc & raymond

mireille

karel

sonja

dansen

geert

ons vervoer

ingang domein

belgische residentie p18

» De vzw “De vrienden van Cuba”

is een vereniging die tot doel heeft de toenadering tussen het Belgische en het Cubaanse volk te bevorderen en aan haar leden en het publiek middelen ter beschikking te stellen om tot een betere kennis te komen van de Cubaanse realiteit. Zij heeft geen enkel partijpolitiiek karakter. Onze eigen artikels mogen geheel of gedeeltelijk overgenomen worden mits bronvermelding. Graag een presentexemplaar. ISSN 0771 4491

» L’asbl “Les Amis de Cuba”

est une association qui a pour but d’œuvrer au rapprochement entre le peuple belge et le peuple cubain et de mettre à disposition de ses adhérents et du public des moyens d’accéder à une meilleure connaissance de la réalité cubaine. Elle n’a aucun caractère de parti politique. Les articles de nos membres peuvent être repris entièrement ou partiellement, avec mention de l’origine. Prière de nous faire parvenir un exemplaire témoin. ISSN 0771 4491